

Základné pojmy

Účtovníctvo je najucelenejším ekonomickým informačným systémom, ktorý presne a spoľahlivo podáva ekonomické informácie o skutočnostiach, ktoré sú jeho predmetom.

Predmetom účtovníctva je:

1. účtovanie účtovných prípadov o stave a pohybe majetku, stave a pohybe záväzkov, rozdiel majetku a záväzkov, o výnosoch, nákladoch, príjmoch, výdavkoch a o výsledku hospodárenia účtovnej jednotky,
2. vykazovanie skutočností o účtovných prípadoch (uvedených v bode 1) a o iných aktívach a iných pasívach v účtovnej závierke.

Účtovnou jednotkou sú:

- a) všetky právnické osoby, ktoré majú sídlo na území Slovenskej republiky,
- b) zahraničné osoby (právnické i fyzické), ak na území SR podnikajú alebo vykonávajú inú činnosť,
- c) fyzické osoby, ktoré podnikajú alebo vykonávajú inú samostatnú zárobkovú činnosť, ak preukazujú svoje výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov na účely zistenia základu dane z príjmov.

Účtovne obdobie môže byť:

- a) kalendárny rok (1. 1. - 31. 12. bežného roka),
- b) hospodársky rok (dvanásť po sebe idúcich mesiacov, ktoré netvoria kalendárny rok, napr. 1. 5. 2006 - 30. 4. 2007).

Účtovníctvo možno v súlade so zákonom o účtovníctve viesť v dvoch základných sústavách, a to:

- a) v sústave podvojného účtovníctva
- b) v sústave jednoduchého účtovníctva.

Podvojné účtovníctvo môžu viesť všetky účtovné jednotky bez ohľadu na to, či ide o fyzické alebo právnické osoby. **Jednoduché účtovníctvo** nemôžu viesť všetky účtovné jednotky, ale len tie, ktorým to povoľuje zákon o účtovníctve.

Zásady pre vedenie účtovníctva:

Účtovníctvo sa musí viesť:

- a) správne, t.j. všetky účtovné prípady sa zaúčtujú v súlade so zákonom o účtovníctve a inými právnymi predpismi, ktoré sa ich týkajú,
- b) úplne, t.j. musia byť zaúčtované všetky účtovné prípady daného účtovného obdobia,
- c) preukázateľne, t.j. ku každému účtovnému prípadu musí byť doložený príslušný účtovný doklad a len na základe neho sa účtovný prípad zaúčtuje v účtovných knihách,
- d) zrozumiteľne, t.j. v slovenskom jazyku tak, aby bolo možné spoľahlivo a jednoznačne určiť obsah účtovných prípadov,
- e) spôsobom zaručujúcim trvácnosť všetkých účtovných záznamov, a to po celú dobu spracovania a úschovy.

Účtovníctvo z časového hľadiska:

bežné účtovníctvo (jednoduché účtovníctvo, podvojný účtovníctvo) a účtovná závierka .

Účtovnú závierku v sústave podvojného účtovníctva tvoria:

všeobecné náležitosti, tieto súčasti:

a) súvaha b) výkaz ziskov a strát c) poznámky

Účtovnými prípadmi môžu byť:

- hospodárske operácie (vyplývajú z kolobehu majetku) – predstavuje jednotlivú zmenu (premenu) v rámci kolobehu majetku. Hospodárske operácie zaznamenávané v účtovníctve sa nazývajú účtovné prípady
- účtovné operácie (vyplývajú z metodiky účtovníctva) – napr. opravy chybných účtovných prípadov

Podľa druhov účtov rozlišujeme účty:

- a) jednoduché účty – zobrazujú len určitý druh majetku, alebo jeho zdrojov, prípadne určitý druh nákladov alebo výnosov – súvahové, výsledkové, uzávierkové, podsúvahové
- b) zmiešané účty – účty, ktoré kompenzujú stav majetku, prípadne jeho zdrojov, HV. Tvoria zmes súvahových a výsledkových účtov. V našom účtovníctve sa nepoužívajú.

Účty A a P sú súvahovými účtami – otvárame ich zo súvahy a na konci účtovného obdobia ich zostatky vyúsťujú do súvahy.

Účty A – zachytávajú stavy a zmeny stavov majetku.

Účty P – zachytávajú stavy a zmeny zdrojov majetku

Účtovníctvo poskytuje informácie pre potreby riadenia podnikov a pre iných externých užívateľov informácií. Preto používané účty je potrebné označovať a jednotne vymedziť obsah účtovných prípadov evidovaných na jednotlivých účtoch. Nástrojom zabezpečenia tejto jednotnosti je účtová osnova.

Rámcová účtová osnova je záznamom syntetických účtov so záväzným číselným a slovným označením, usporiadaných podľa ich ekonomického obsahu do účtovných tried.

Desiatkové triedenie – 10 účtovných tried (0-9) → 10 účtovných skupín → 10 účtov

Základnou ÚO je ÚO pre podnikateľské subjekty, od ktorých sa odvodzujú rozdiely v ostatných účtovných osnovách, respektíve niektoré sú rovnaké vo všetkých účtovných jednotkách (napr. DHM, zásoby, finančné účty)

Finančné účtovníctvo – metodicky usmerňuje Ministerstvo financií, ktoré vydáva účtovné osnovy, ako aj postupy účtovania ku každej účtovej osnove, všeobecné ustanovenia a záväzné opatrenia.

Účtový rozvrh účtovná jednotka vytvára v súlade s účtovou osnovou (nie všetky účty potrebuje účtovná jednotka). Obsahuje účty, na ktoré bude účtová jednotka účtovať v priebehu účtovného obdobia. Môže sa doplniť v priebehu účtovného obdobia.

Majetok, zdroje krytia a súvaha

Majetok – tie aktíva účtovnej jednotky, ktoré sú výsledkom minulých udalostí, je pravdepodobné, že v budúcnosti zvýšia ekonomické úžitky účtovnej jednotky a dajú sa spoľahlivo oceniť podľa zákona o účtovníctve.

Z časového hľadiska sa majetok člení na:

- a) dlhodobý
- b) krátkodobý

Dlhodobý majetok - dlhodobý nehmotný majetok (DNM)

- dlhodobý hmotný majetok (DHM)
- dlhodobý finančný majetok (DFM)
- dlhodobé pohľadávky (DPO)

Krátkodobý majetok - zásoby (ZÁS)

- krátkodobé pohľadávky (KPO)
- krátkodobý finančný majetok (KFM)

Dlhodobý majetok - má dlhodobý charakter, tzn. jeho doba použiteľnosti je dlhšia ako 1 rok
- v procese používania sa opotrebuje a má spravidla vyššiu hodnotu.

DNM – má nehmotný charakter, ocenenie je vyššie ako 2400 € a doba použiteľnosti je viac ako 1 rok. (napr. licencia, softvér, patenty- oceníteľné práca).

DHM - hmotný charakter, jeho obstarávacía cena v jednotlivom prípade je vyššia ako 1 700 €, doba použiteľnosti je dlhšia ako 1 rok. (napr. budova, auto, zariadenie, počítač...)

Členenie:

- z hľadiska používania: - aktívny (priamo sa zúčastňuje výrobného procesu, napr. stroje, zariadenia)
 - pasívny (napomáha výrobnému procesu, napr. budovy, haly)
- z hľadiska odpisovania alebo prenosu hodnoty: - odpisovaný a neodpisovaný (pozemky, umelecké diela)

DFM

- sú cenné papiere, ktoré má podnik v držbe viac ako 1 rok, ako aj terminované vklady, pokladničné poukážky, vkladové listy a účtovnou jednotkou poskytnuté pôžičky s dobou splatnosti dlhšou ako 1 rok
- oceňuje sa obstarávacou cenou a neodpisuje sa
- účtovná jednotka vkladá do DFM svoje voľné peňažné prostriedky.

DPO - sú pohľadávky s dohodnutou dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok.

Krátkodobý majetok

- majetok krátkodobého charakteru, tzn. jeho doba použiteľnosti je kratšia ako 1 rok
- v procese používania mení svoju formu, spotrebúva sa a má spravidla nižšiu hodnotu.

ZÁS - skladovaný materiál (suroviny, pomocný materiál, obaly, náhradne dielce a pod.), nedokončená výroba, polotovary vlastnej výroby, výrobky, tovar a zvieratá, ktoré neboli zaradené do dlhodobého majetku.

KPO - vyplývajú z obchodných vzťahov, napr. pohľadávky voči odberateľom za predané a doteraz nezaplatené výrobky, tovary, alebo služby, dočasné pohľadávky voči zamestnancom...Sú to pohľadávky s dobou splatnosti do 1 roka.

KFM - peniaze v hotovosti, ceniny (stravné lístky, telefónne karty, kolky, poštové známky, odberné poukážky na benzín, šeky, poštové poukážky a pod.) peniaze uložené na účtoch v bankách bez výpovednej lehoty respektíve s výpovednou lehotou kratšou ako 1 rok, cenné papiere s dobou splatnosti kratšou ako 1 rok.

Zdroje krytia majetku

ZDROJE KRYTIA MAJETKU - VLASTNÉ ZDROJE

- CUDZIE ZDROJE

Vlastné zdroje krytia majetku sa označujú v účtovníctve ako vlastné imanie.

VLASTNÉ IMANIE - ZÁKLADNÉ IMANIE

- KAPITÁLOVÉ FONDY
- FONDY TVORENÉ ZO ZISKU
- VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA MINULÝCH ROKOV
- VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA BEŽNÉHO ÚČTOVNÉHO OBDOBIA

Základné imanie (ZI) predstavuje trvalý vlastný zdroj krytia majetku, ktorý do podnikania vložil vlastník (vlastníci) pri vzniku firmy, alebo neskôr pri jeho zvyšovaní,

- je súhrn peňažných a nepeňažných vkladov spoločníkov v peňažnom vyjadrení
- zmena výšky ZI sa zapisuje do OR, povinne ho vytvárajú kapitálové spoločnosti.

Kapitálové fondy (KF) sú vlastným zdrojom krytia majetku, obvykle sa však tvoria z externých zdrojov napr. darovaním, čím sa stávajú vlastným zdrojom.

- Fondy tvorené zo zisku (FzoZ) a vytvárajú výhradne z dosiahnutého zisku podniku pri jeho rozdeľovaní
- patrí sem napr. zákonný rezervný fond (v a.s. sa tvorí do výšky 20% ZI a v s.r.o. do výšky 10% ZI),
 - nedeliteľný fond v družstvách, štatutárny fond (napr. investičný fond).

Výsledok hospodárenia minulých rokov (VH m.r.) môže byť vo forme nerozdeleného zisku minulých rokov, alebo neuhradenej straty minulých rokov, ktorá znižuje výšku majetku účtovnej jednotky.

Výsledok hospodárenia bežného účtovného obdobia (VH b. ú. o.) - zisk alebo strata - je vlastným zdrojom krytia majetku a v prípade zisku sa rozdeľuje podľa rozhodnutia účtovnej jednotky. V prípade straty sa účtujú napr. pohľadávky voči spoločníkom na jej úhradu, aby neznížovala výšku majetku spoločnosti .

CUDZIE ZDROJE - REZERVY

- ZÁVAZKY

- ÚVERY

Rezervy - predstavujú záväzky s neurčitým časovým vymedzením, alebo výškou, napr. rezervy na nevyčerpané dovolenky.

Záväzky - predstavujú cudzí zdroj krytia majetku a vznikajú predovšetkým z obchodných vzťahov voči dodávateľom materiálu, tovaru, dlhodobého majetku alebo služieb. Okrem toho môžu byť záväzky voči daňovému úradu z doteraz neuhradených daní, voči orgánom sociálneho zabezpečenia, voči zamestnancom, ale aj voči spoločníkom a združeniu a iné záväzky

Z časového hľadiska sa členia záväzky na:

- a) krátkodobé (do 1 roka vrátane)
- b) dlhodobé (nad 1 rok)

Úvery - ide o finančné pôžičky, ktoré nám poskytuje obchodná (komerčná) banka za určitých zmluvne stanovených podmienok. Z hľadiska ich splatnosti rozlišujeme:

- a) krátkodobé úvery (splatené do 1 roka)
- b) dlhodobé úvery (so splatnosťou dlhšou ako 1 rok).

Aktíva a pasíva

Všetok majetok z hľadiska jeho formy, t. j. konkrétnych druhov, sa z historického hľadiska nazýva aktíva. Jeden druh majetku je potom aktívum.

Všetok majetok z hľadiska zdrojov jeho krytia sa označuje ako pasíva. Jeden konkrétny zdroj je potom pasívum.

MAJETOK = ZDROJE KRYTIA

DLHODOBÝ MAJETOK	=	VLASTNÉ IMANIE
DNM		ZI
DHM		KF
DFM		FzoZ
DPO		VH m.r.
KRÁTKODOBÝ MAJETOK		VH b. ú. O.
ZÁSoby		CUDZIE ZDROJE (ZÁVAZKY)
KRÁTKODOBÉ POHLÁDÁVKY		REZERVY
KFM		ZÁVÄZKY
		ÚVERY
MAJETOK	=	ZDROJE KRYTIA
MAJETOK	=	VLASTNÉ IMANIE + CUDZIE ZDROJE (ZÁVÄZKY)

Iné aktívum predstavuje tú časť aktív účtovnej jednotky, ktoré nespĺňajú podmienky na ich zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy, a preto sa ani nemôžu vykazovať v súvahe, ale len v poznámkach ako súčasť účtovnej závierky (odpísané pohľadávky, ktoré účtovná jednotka ešte vedie na podsúvahových účtoch, kvalita manažmentu - jeho know-how).

Iné pasívum je povinnosť t.j. určitý záväzok účtovnej jednotky, ktorý nespĺňa podmienky na jeho zaúčtovanie na účtoch hlavnej knihy, a preto sa v účtovnej závierke vykazuje v poznámkach. Iným pasívom môže byť napr. záväzok podniku, ktorý prevzal za iný podnik vo forme bankovej záruky.

Súvaha

Súvaha, resp. bilancia, je prehľadné usporiadanie majetku, t. j. aktív, a zdrojov jeho krytia, t.j. pasív, v peňažnom vyjadrení k určitému dátumu. Aktíva sa uvádzajú na ľavej strane súvahy a pasíva na pravej strane súvahy. Deň ku ktorému sa súvaha zostavuje, sa nazýva súvahový deň.

Určitý druh majetku alebo zdrojov krytia uvedený v súvahe s konkrétnym názvom (slovným označením) a peňažnou sumou sa nazýva súvahová položka. Len peňažne vyjadrenie určitého majetku alebo zdrojov krytia sa nazýva súvahový stav.

Druhy súvah

V súlade so zákonom o účtovníctve možno súvahu rozdeliť z týchto hľadísk:

a) z časového hľadiska

riadnu - zostavuje sa k poslednému dňu účtovného obdobia

mimoriadnu - ktorá môže byť:

- otváracia (ku dňu vzniku, ku dňu vstupu do likvidácie)
- ku dňu zrušenia bez likvidácie
- ku dňu zániku
- a v iných prípadoch uvedených v zákone o účtovníctve

priebežnú - povinne ju zostavujú tie účtovné jednotky, ktoré majú cenné papiere kótované na burze cenných papierov a banky

b) z hľadiska počtu účtovných jednotiek, za ktoré sa zostavuje

individuálnu (za jeden podnik)

konsolidovanú (za podniky v konsolidovanom celku)

c) z hľadiska právnych noriem, podľa ktorých je zostavená

zostavená podľa zákona č. [431](#)/2002 Z. z. o účtovníctve

zostavená podľa Medzinárodných účtovných štandardov (IAS)

zostavená podľa Amerických všeobecne uznávaných účtovných zásad (USGAAP)

Inventúra a inventarizácia

Inventúra – je skutočný stav majetku, záväzkov a rozdiela majetku a záväzkov.

Inventúra – Fyzická – pri majetku hmotnej povahy a nehmotnej povahy.

Dokladovaná – pri záväzkoch, rozdieli majetku a záväzkov a pri ktorých, druhoch majetkov nemožno vykonať fyzickú inventúru. Kombinovaná – fyzická + dokladová inventúra (fyzicky existuje majetok, ale aj doklady napr. list vlastníctva).

Inventarizácia – Ú. J. ňou overuje, či stav, záväzkov a rozdielu majetku a záväzkov v účtovníctve zodpovedá Ú. J. ju vykonáva ku dňu, ku ktorému zostavuje riadnu alebo mimoriadnu účtovnú závierku (k poslednému dňu účtovného obdobia).

INVENTARIZÁCIA = INVENTÚRA + POROVNANIE ÚČTOVNÉHO STAVU SO SKUTOČNÝM STAVOM

Inventarizácia – Riadna - (pravidelne k 31. 12. ku dňu riadnej účtovnej závierky)

Mimoriadna – (pri vzniku Ú. J., alebo pri jej rozdelení, zlúčení alebo zániku prípadne v iných nevyhnutných prípadoch napr. po veľkom požiari a pod.).

Inventarizáciu Ú. J. – vykonáva sa ku dňu, ku ktorému zostavuje riadnu alebo mimoriadnu účtovnú závierku. Peňažné prostriedky v hotovosti musí Ú. J. inventarizovať najmenej 4x za účtovné obdobie.

Inventarizačný rozdiel môže byť:

1. Prebytok – ak zistený skutočný stav je nižší ako stav v účtovníctve a ak ho nemožno preukázať.
2. Manko – ak zistený skutočný stav je nižší ako stav v účtovníctve a ak ho nemožno preukázať účtovným záznamom. (Pri peňažných prostriedkoch a ceninách sa označuje ako schodok)
3. Ideálny stav – ak sa skutočný stav rovná účtovnému stavu.

Inventúrny súpis – je účtovný záznam, ktorý zabezpečuje preukázateľnosť účtovníctva. Musí obsahovať:

- a) Obchodné meno, názov účtovnej jednotky. P.O. (právnická osoba) uvedú sídlo, F.O. bydlisko a miesto podnikania, ak sa líši od miesta bydliska.
- b) Deň začatia inventúry – deň, ku ktorému bola inventúra vykonaná, deň skončenia inventúry.
- c) Stav majetku s uvedením jednotiek množstva a ceny.
- d) Miesto uloženia majetku. (ak existuje sklad)
- e) Meno, priezvisko a podpisový záznam hmotne zodpovednej osoby za príslušný druh majetku.
- f) Zoznam záväzkov a ich ocenenie. (suma, ktorú dĺžime)
- g) Zoznam skutočného stavu, rozdielu majetku a záväzkov atď.

Náklady

Náklady sú peňažným vyjadrením spotreby majetkových zložiek, spotreby cudzích výkonov alebo nárastu záväzkov. Vznik alebo zvýšenie nákladov vedie k zníženiu vlastného imania. Vo všeobecnosti ich môžeme rozčleniť podľa:

- > druhu - spotreba materiálu, energie, služieb, mzdové, finančné, odpisy,
- > účelu - rozčlenenie podľa činností podniku,
- > miesta vzniku - nákladové strediská podniku (výroba, údržba, uctáreň...),
- > väzby na výrobok, službu
 - jednotkové, kde je priama väzba na daný výkon,
 - režijné, ktoré sa neviažu na konkrétny výkon a zabezpečujú priebeh činnosti podniku.

Členenie nákladov podľa druhu je zachytené aj v našom účtovníctve. O nákladoch sa účtuje na účtoch účtovnej skupiny **5 - Náklady**. Účtujú sa od začiatku účtovného obdobia narastajúcim spôsobom. **Vznik a zvýšenie nákladov sa zachytáva na príslušnom nákladovom účte na strane Má dať**, zníženie na strane Dal, prípadne ako storno nákladu na strane Má dať. Konečný stav nákladových účtov sa prevádza zo strany Dal príslušného nákladového účtu na stranu Má dať účtu **710 - Účet ziskov a strát**.

<u>MD</u> <u>5xx -</u>	<u>Náklady</u> <u>D</u>	<u>MD</u>
<u>710 - Účet</u>	zníženie nákladu <u>ziskov a strát</u> <u>D</u>	
vznik nákladu zvýšenie nákladu		
	prevod konečného stavu	

Členenie nákladov v účtovnej triede 5 umožňuje zistiť náklady osobitne za prevádzkovú, finančnú a mimoriadnu činnosť, a teda zistiť hospodársky výsledok oddelene za jednotlivé činnosti.

Obr. 1 Členenie nákladov v účtovnej osnove

50 - Spotrebované nákupy	Prevádzkové náklady
51 - Služby	
52 - Osobné náklady	
53 - Dane a poplatky	
54 - Iné prevádzkové náklady	Finančné náklady
56 - Finančné náklady	
58 - Mimoriadne náklady	Mimoriadne náklady
59 - Dane z príjmov a prevodové účty	

Prevádzkové náklady zahŕňajú náklady spojené s pravidelne sa opakujúcimi bežnými aktivitami podniku. Finančné náklady sú náklady spojené s finančnými operáciami - úroky, kurzové náklady, náklady súvisiace s predajom cenných papierov. Mimoriadne náklady sú náklady, ktoré sa vyskytujú iba náhodne. Náklady, ktoré vecne a časovo nesúvisia s nákladmi bežného účtovného obdobia sa neúčtujú v účtovnej triede 5, ale na účtoch 381 - Náklady budúcich období alebo 383 - Výdavky budúcich období.

Prevádzkové náklady sa účtujú na účtoch účtovných skupín 50 až 55. Spôsob účtovania na účtoch **501 - Spotreba materiálu** a **504 - Spotreba tovaru**

závisí od spôsobu účtovania zásob.

Ak sa pri účtovaní zásob uplatňuje **spôsob A**, tak sa postupuje:

- v priebehu roka sa spotrebovaný materiál a tovar priebežne účtuje na účty 501 resp. 504 na stranu Má dať so súvzťažným zápisom na strane Dal zásob - účty 112, 132.
- pri uzatváraní účtovných kníh sa prípadné rozdiely medzi fyzickým stavom zásob zisteným inventarizáciou a účtovným stavom zaúčtujú na príslušnú stranu účtov 501 a 504.

582 - Manká a škody

688 - Ostatné mimoriadne výnosy

Ak sa pri účtovaní zásob uplatňuje **spôsob B**, tak sa postupuje:

- v priebehu roka sa náklady, ktoré tvoria obstarávaciu cenu jednotlivých položiek nákupu, účtujú priamo na stranu Má dať účtov 501 a 504,
- pri uzatváraní účtovných kníh sa
začiatočné stavy účtov 112 a 132 zaúčtujú súvzťažným zápisom na stranu Má dať účtov 501 a 504 (začiatočné stavy materiálu a tovaru sa zaúčtujú do nákladov),

konečné zostatky materiálu a tovaru na sklade zistené inventarizáciou sa zaúčtujú na účty 112 a 134 na stranu Má dať a na stranu dal účtov 501 a 504,

manká nad normu sa zaúčtujú na stranu Má dať účtu 582 a na stranu Dal účtu 501 alebo 504, podľa toho, či ide o manko materiálu alebo tovaru,

prebytky zásob sa zaúčtujú na stranu Dal účtu 688 a na stranu Má dať účtu 501 alebo 504.

V účtovnej skupine 50 je zahrnutý účet **502 - Spotreba energie**, kde sa účtuje o spotrebe elektriny, vody, plynu, pary. Ostatné neskladovateľné dodávky sú zahrnuté pod účtom **503 - Spotreba ostatných neskladovateľných dodávok**. Pri obdržaní faktúry sa spotreba energie účtuje priamo do nákladov na stranu Má dať a súvzťažný účet je príslušný dodávateľ 321. Rovnakým spôsobom sa účtuje aj na skupinovom účte **51 - Služby**, kde sa evidujú náklady na spotrebované služby. Účtovná skupina **52 - Mzdové náklady** bola bližšie rozvedená v kapitole venovanej účtovnej triede 3 - Zúčtovacie vzťahy.

V rámci účtovnej skupiny **53 - Dane a poplatky** sa účtujú dane a poplatky, ktoré majú nákladový charakter. Obsahuje účty pre cestnú daň, dane z nehnuteľností, účet ostatných daní a poplatkov.

Účtovná skupina **54 - ostatné prevádzkové náklady** zahŕňa prevádzkové náklady, pre ktoré neboli vymedzené samostatné účtovné skupiny. Okrem účtu 543 majú všetky tieto účty svoje ekvivalenty medzi výnosovými účtami v účtovnej skupine **64 - Iné prevádzkové výnosy**, a preto si pri ukázkach účtovania rozoberieme aj výnosové aj nákladové účty spolu.

Na účte **541** sa účtuje zostatková cena predaného HIM a NIM, čiže rozdiel medzi obstarávacou cenou a vytvorenými oprávkami. Súvzťažným účtom je príslušný účet oprávok. Tržby z predaja investičného majetku sa zaúčtujú na účte **641** so súvzťažným účtom pohľadávok 311, 315. Pokiaľ sú tieto tržby nižšie ako zostatková cena majetku, tak tento rozdiel je pripočítateľnou položkou k dani z príjmov. Rovnaké pravidlá platia aj pri predaji materiálu - účty 542/112, 642/311 alebo 315.

Na účte **543 - Dary** sa sleduje bezhotovostné odovzdávanie majetku podniku na tretie osoby. V analytickej evidencii je nutné sledovať tieto dary z daňového hľadiska. Súvzťažne sa na strane Dal zníži hodnota darovaného aktíva, prípadne zvýšia oprávky pri investičnom majetku. Účet **546 - Odpis pohľadávky** bol popísaný pri zúčtovacích vzťahoch. Účtuje sa tu vtedy, ak podnik upustí od vymáhania danej pohľadávky. V prípade, že dlžník uhradí pohľadávku, ktorá už bola odpísaná, tak sa tento výnos zaúčtuje na účet **646 - Výnosy z odpísaných pohľadávok**.

Účtovanie na účtoch účtovnej skupiny **55 - Odpisy, rezervy a opravné položky prevádzkových nákladov**:

S účtom **551 - Odpisy HIM a NIM** sme sa stretli už v účtovnej triede 0 - Investičný majetok. Účtujeme sem účtovné odpisy podľa podnikom zvoleného účtovného plánu a proti stranou je príslušný účet oprávok 07x alebo 08x.

Ostatné účty tejto skupiny majú svoje korešpondenčné výnosové účty a opäť si ich účtovanie popíšeme súčasne, pričom sa budeme venovať iba rezervám a opravným položkám.

Pre tvorbu rezerv sú určené dva účty **552 - Tvorba zákonných rezerv** a **554 - Tvorba ostatných rezerv**, kde pod pojmom zákonné vystupujú daňovo uznateľné rezervy. Protiúčtom sú účty rezerv 451, 454, 459. Daňové hľadisko je následne zohľadnené aj pri zúčtovaní (rozpúšťaní) rezerv na účtoch **652 - Zúčtovanie zákonných rezerv** a **654 - Zúčtovanie ostatných rezerv**. Keďže účet 552 znižuje daňový základ, tak z toho vyplýva, že účet 662 daňový základ zvyšuje. Účet 554 - Tvorba ostatných rezerv daňový základ neznižuje, tak ani rozpúšťanie týchto rezerv na účte 654 nebude základ dane zvyšovať.

Účet **557 - Tvorba opravných položiek** je vytváraný v súlade so zásadou opatrnosti a účtuje sa na ňom o tvorbe opravných položiek k investičnému majetku, zásobám, pohládkam, a to v tých prípadoch, keď existuje riziko poklesu ich trhovej ceny alebo riziko z nezaplatenia. Účtovne sa pokles ceny premieta na strane Má Dať účtu 559 a na strane Dal účtov účtovnej skupiny 09 - Opravné položky k investičnému majetku, účtovnej skupiny 19 - Opravné položky k zásobám a účtovnej skupiny 39 - Opravná položka k zúčtovacím vzťahom a vnútorné zúčtovanie. Ak pominú riziká z poklesu ceny alebo nezaplatenia, tak sa vytvorené opravné položky rozpúšťajú do výnosov na účet **659 - Zúčtovanie opravných položiek**.

Na účte **561 - Predané cenné papiere a vklady** sa účtuje úbytok cenných papierov a vkladov pri ich predaji, a to v cene, v ktorej sa viedli na príslušných účtoch účtovnej skupiny 06 - Finančné investície alebo 25 - Krátkodobý finančný majetok, odkiaľ sú zároveň súvzťažné účty. Tržby získané pri predaji sa zaúčtujú na účet 661. Porovnaním účtov 551 a 661 dostaneme zisk alebo stratu, ktorú sme dosiahli pri predaji cenných papierov a vkladov.

Na účte **562 - Úroky** sa sledujú všetky úroky, ktoré platí podnik bankám za poskytnutie úveru, prípadne iným subjektom za poskytnutie finančnej výpomoci. Súvzťažným účtom je 221 - BÚ alebo 379 - Iné záväzky. Prijaté úroky sa účtujú na výnosovom účte **662 - Úroky**.

Účet **563 - Kurzové straty** je určený na účtovanie strát z prepočtu cudzej meny na slovenskú menu, ktoré vzniknú:

- . v priebehu účtovného obdobia - pri inkase pohľadávok, úhrade záväzkov, pri predaji fin. investícií. Kurzové straty sa zaúčtujú na stranu Má dať účtu 563 a v prospech účtov pohľadávok, záväzkov a účtov 231, 232, 241, 249 a účtovnej skupiny 06 - Finančné investície.

- . pri uzatváraní účtovných kníh - z prepočtu zostatkov účtov účtovných skupín 21, 22, 25 a 26 kurzom NBS stred k 31.12. daného roka.

Analogicky sa na účte **663 - Kurzové zisky** účtuje o ziskoch z prepočtu mien (na stranu dal účtu 663 a Má dať spomínaných účtov).

Rezervy a opravné položky pri finančnej činnosti účtujú rovnakým spôsobom ako pri prevádzkovej činnosti.

Výnosy

Výnosy sú peňažným ekvivalentom realizovaných výkonov - predaj tovaru, výrobkov služieb a znamenajú nárast majetku podniku alebo pokles jeho záväzkov.

Výnosy účtujeme narastajúcim spôsobom počas celého obdobia, z ktorým vecne a časovo súvisia. **Vznik a zvýšenie výnosov účtujeme na stranu Dal príslušného výnosového účtu**, zníženie na stranu Má dať. Konečný stav výnosových účtov sa na konci obdobia prenáša na účet 710 - Účet ziskov a strát.

Podobne ako pri nákladoch aj členenie výnosov umožňuje identifikovať výnosy za jednotlivé činnosti podniku.

Účtovanie prevádzkových výnosov

Na účtovanie prevádzkových výnosov je v účtovnej osnove vymedzených päť účtovných skupín 60, 61, 62, 64 a 65. Prevádzkové výnosy sú výnosy súvisiace s pravidelne sa opakujúcimi bežnými aktivitami podniku.

Na účtoch účtovnej skupiny **60 - Tržby za vlastné výkony a tovar** sa účtuje o výnosoch z predaja tovaru, služieb a vlastných výrobkov. Obsahuje účty:

601 - Tržby za vlastné výrobky,

602 - Tržby z predaja služieb, 604 - Tržby za tovar.

Najdôležitejšou otázkou účtovania na týchto účtoch je rozhodnutie o okamihu kedy vzniká výnos. Samotné účtovanie je jednoduché:

Účtovanie na účtoch účtovnej skupiny **61 - Zmena stavu vnútropodnikových zásob** eliminuje vplyv nákladov vynaložených vo výrobe na hospodársky výsledok. Treba poznamenať, že dochádza k výnosom, ale na druhej strane nedochádza k peňažným príjmom. Postupne ako sa z materiálu stáva polotovar alebo výrobok, tak narastá aj vyprodukovaná a pridaná hodnota, čo je potrebné zohľadniť v účtovníctve. Prevod z jednej výrobnéj fázy do druhej možno účtovať prostredníctvom účtov účtovnej skupiny 61 alebo priamo na účty 121 - Nedokončená výroba, 122 - Polotovary vlastnej výroby, 123 - Výrobky. Toto účtovanie závisí aj od spôsobu účtovania zásob.

Pri **spôsobe A** účtovania zásob sa v priebehu roka účtujú prírastky a úbytky zásob na účty účtovnej skupiny 61a súvzťažne na účty 12x.

Pri **spôsobe B** sa účtuje zmena stavu zásob vlastnej výroby až pri uzatváraní účtovných kníh.

Treba si všimnúť, že na týchto účtoch sa účtuje na obidvoch stranách. Podobne sa účtuje na účtoch 611 - Zmena stavu nedokončenej výroby, 122 - Polotovary vlastnej výroby.

Účtovná skupina **62 - Aktivácia** zahŕňa účty na aktivovanie výkonov uskutočnených vlastnou činnosťou pre potreby podniku. Ak si podnik vyrobí materiál, tovar, investičný majetok a vznikli mu náklady, ktoré si zaúčtoval, musí túto hodnotu zaúčtovať aj do výnosov a zvýšiť hodnotu majetku. Tým sa eliminuje vplyv nákladov spotrebovaných na aktiváciu na hospodársky výsledok a zvyšujú sa aktíva podniku (zásoby, UVI). Na oceňovanie aktivovaných výkonov sa používajú **vlastné náklady**.

Aktivácia výkonov sa účtuje na účty:

- 621 - Aktivácia materiálu a tovaru,
- 622 - Aktivácia vnútropodnikových služieb,
- 623 - Aktivácia nehmotného investičného majetku,
- 624 - Aktivácia hmotného investičného majetku.

Postup účtovania aktivácie materiálu a tovaru závisí od spôsobu účtovania zásob. Pri **spôsobe A** sa aktivácia účtuje na strane Dal účtu 621 a súvzťažne na strane má dať účtov zásob materiálu alebo tovaru. Pri **spôsobe B** účtovania zásob sa aktivácia materiálu a tovaru účtuje na účte 621 súvzťažne na účtoch 501 resp. 504 spotreby materiálu a predaného tovaru. Aktivácia investičného majetku sa účtuje na strane Dal účtov 623 a 624 súvzťažne na účtoch 041 a 042 - obstaranie investícií.

Účtovná skupina **64 - Iné prevádzkové výnosy** obsahuje niekoľko účtov na zachytenie rôznorodých prevádzkových výnosov. Ide o výnosy z takých činností podniku, ktoré nepatria medzi jeho hlavné činnosti. Sú zrkadlovým obrazom účtov iných prevádzkových nákladov účtovnej skupiny 54, kde bolo zobrazené ich účtovanie.

Na účtoch skupiny **65 - Zúčtovanie rezerv a opravných položiek prevádzkových výnosov** sa účtuje zúčtovanie rezerv a opravných položiek do výnosov pri ich použití alebo rozpustení. Rovnako ich zrkadlové účty sú nákladové účty účtovnej skupiny 55.

Účtovanie finančných výnosov bolo popísané pri finančných nákladoch.

Účtovná dokumentácia

Obsahuje všetky potrebné podkladové a výstupné materiály, s ktorými v účtovníctve pracujeme. Účtovnú dokumentáciu účtovnej jednotky tvorí súhrn všetkých účtovných záznamov. Účtovný záznam je širší a všeobecnejší pojem ako účtovný zápis, ktorý vznikol hlavne v dôsledku používania výpočtovej a inej techniky pri vedení účtovníctva až po zostavenie účtovnej závierky. Účtovný záznam je údaj, ktorý je nositeľom informácie týkajúcej sa predmetu účtovníctva alebo spôsobu jeho vedenia. Spôsob vedenia môže byť písomný alebo technický. Obe formy sa stali rovnocenné. Môžu sa používať aj súbežne. Medzi účtovné záznamy patria hlavne účtovné doklady, účtovné zápisy, účtovné knihy, odpisový plán, inventárne karty, účtovný rozvrh, účtovná závierka ...

Z hľadiska obsahu účtovného záznamu sa vyžaduje:

- a) preukázateľnosť – jeho obsah priamo dokazuje skutočnosť alebo jeho obsah dokazuje skutočnosť nepriamo, prostredníctvom iných preukázateľných účtovných záznamov. Niektoré účtovné záznamy môžu byť prenesené aj mimo účtovnú jednotku prostredníctvom informačného systému a to tak, že bol zabezpečený pred zneužitím, poškodením, zničením. Musí vždy obsahovať podpisový záznam
- b) zrozumiteľnosť – musí sa jednoznačne a spoľahlivo určiť jeho obsah
- c) trvalosť – musí byť zabezpečená po celý čas jeho spracovania a úschovy

Zásada dokladovosti – bez účtovného dokladu nemôžeme v účtovníctve urobiť žiadny účtovný zápis. Účtovný doklad je spojovacím článkom medzi účtovným prípadom a účtovným zápisom do účtovných kníh. Účtovné doklady sú preukázateľné účtovné záznamy, v ktorých sú prvotne zaznamenané tie operácie, ktoré majú byť zobrazené v účtovníctve.

Účtovné doklady plnia 2 významné funkcie:

- a) dokumentačnú – dokladujú každý účtovný prípad
- b) sú nástrojom na overenie kontroly správnosti účtovníctva

Podľa obsahu rozoznávame účtovné doklady

- a) externé (vonkajšie) – vznikajú vo vzťahu účtovná jednotka a vonkajšie okolie: vydané, prijaté.
- b) interné (vnútorné) – vyplývajú a slúžia pre vnútornú potrebu účtovnej jednotky (záloha)

Podľa počtu účtovných prípadov zaznamenaných na účtovných dokladoch rozdeľujeme účtovné doklady na:

- a) jednotlivé – môžu obsahovať len jeden účtovný alebo viac rovnorodých účtovných prípadov (časové obdobie nesmie presiahnuť 1 mesiac)
- b) zberné – zozbieraných viac účtovných prípadov a zdokladované jedným účtovným prípadom

Náležitosti účtovných dokladov:

1. označenie účtovného dokladu
2. účastníci a obsah
3. peňažná suma, cena za mernú jednotku, vyjadrenie množstva
4. dátum vyhotovenia účtovného dokladu
5. dátum uskutočnenia účtovného prípadu – keď nie je zhodný s dátumom vystavenia dokladu
6. podpisový záznam osoby zodpovednej za účtovný prípad v účtovnej jednotke a podpisový záznam osoby zodpovednej za jeho zaúčtovanie
7. označenie účtov, na ktorých sa účtovný prípad zaúčtuje, ak to nejako ináč nevyplýva z programového vybavenia účtovnej jednotky - predkontácia

Spracovanie účtovných dokladov (likvidácia) – doklady by sa mali vytriediť a očíslovať. Pri vystavených dokladoch musíme každý doklad preskúmať po stránke formálnej (náležitosti vyplývajúce zo zákona) a vecnej (fyzická kontrola dodávky uvedenej na doklade). Na každom doklade musí byť predkonácia. Následne sa doklady zaúčtujú. Účtovná jednotka musí sledovať povinnosti úhrady naše alebo úhrady, ktoré

mali byť zaplatené nám (kniha došlých a vystavených faktúr). Potom sa dávajú do príručného archívu. Po uzatvorení účtovného obdobia ho archivuje.

Nesmieme vykonávať žiadne opravy na dokladoch, ktoré sa týkajú peňažných prostriedkov (len osoba, ktorá je na to oprávnená).

Účtovné zápisy a účtovné knihy

Všetky účtovné prípady, ktoré prebiehajú v účtovných jednotkách počas účtovného obdobia sa účtujú v účtovných knihách. Každý účtovný prípad musí byť doložený účtovným dokladom, na základe ktorého môžeme vykonať zápis v účtovných knihách. Každý doklad by mal obsahovať predkontáciu, kde sú vyznačené účty, na ktorých sa účtovný prípad zaúčtuje. Všetky účtovné zápisy v účtovných knihách musia byť vykonané:

- a) zrozumiteľne – zápis musí byť jednoznačný
- b) prehľadne – jednoduchá orientácia v zápisoch
- c) spôsobom zaručujúcim trvalosť – účtovníctvo vedené ručne alebo výpočtovou technikou musíme zabezpečiť trvalosť
- d) zápis vedený v štátnom jazyku – v slovenčine

Účtovné zápisy by sa mali v účtovných knihách zaznamenávať denne, týždenne alebo dekadne (do 10 dní) ale doba by nemala presiahnuť 1 mesiac. Žiadny účtovný zápis sa nesmie vykonávať mimo účtovných kníh.

Každý účtovný zápis musíme usporiadať z 2 hľadísk:

- a) časové hľadisko
- b) vecné hľadisko

Z časového hľadiska usporiadame všetky účtovné zápisy tak ako za sebou nasledujú. Každý účtovný prípad musíme zachytiť aj z vecného hľadiska. Z vecného hľadiska sa účtovné prípady usporiadajú systematicky a vecne. Účtovné knihy sa rozlišujú podľa toho, a akej sústave vedie účtovná jednotka účtovníctvo. U nás sú to sústava jednoduchého účtovníctva a podvojného účtovníctva. Jednoduché účtovníctvo nesmú používať tí, ktorí sú zapísaní v obchodnom registri. Knihy v sústave JU:

- a) peňažný denník – účtuje sa tu stav a pohyb peňažných prostriedkov v hotovosti a na bankovom účte
- b) kniha pohľadávok
- c) kniha záväzkov
- d) ostatné knihy – zúčtovacie a výplatné listiny, evidencia DPH, inventárne karty, skladové karty

Z peňažného denníka si na konci účtovného obdobia zostaví účtovná jednotka výkaz o príjmoch a výdavkoch a výkaz o majetku a záväzkoch.

Knihy v sústave PU:

- a) denník – účtovné prípady sa zachytávajú časovo chronologicky tak, ako sa sebou nasledujú. To čo je zaúčtované v denníku, musí byť zaúčtované aj v hlavnej knihe
- b) hlavná kniha – účtovné prípady zaúčtované vecne systematicky na príslušných účtoch (syntetických, analytických)

Účtovná jednotka môže viesť aj čiastkový denník napr. pokladničný denník. Denníkový obrat – časť v denníku, kde sú účtovné prípady v peňažnom vyjadrení.

Zákon presne vymedzuje, kedy sa musia všetky účtovné knihy otvárať a uzatvárať. Právnické osoby ku dňu vzniku, t. j. zápisu do obchodného registra. Vtedy zostavuje aj otváraciu súvahu. Účtovné knihy otvára vždy na začiatku účtovného obdobia, ku dňu vstupu do likvidácie, vyhlásenia konkurzu. Fyzická osoba keď začína podnikáť alebo vykonávať inú zárobkovú činnosť. Uzatvára ich k poslednému dňu účtovného obdobia.

Účtovná jednotka je povinná viesť zoznam všetkých účtovných kníh ako aj zoznam číselných znakov, symbolov, skratiek použitých v účtovných knihách a ostatných účtovných záznamoch s uvedením ich významu. Okrem účtovných zápisov v účtovných knihách uskutočňuje účtovná jednotka aj iné formy účtovných záznamov, a to zápisy na podsúvahových účtoch. Tak isto musí zachytiť aj iné aktíva a iné pasíva, o ktorých nebude účtovať v účtovných knihách.

Účtovná osnova, účtovné knihy v podvojnóm účtovníctve

Účtová osnova je zoznam všetkých syntetických [účov](#) so záväzným číselným a slovným označením, usporiadaných podľa ich ekonomického obsahu, ktoré môže podnik (organizácia) v rámci svojho [účtovníctva](#) používať.^[1]

Účtová osnova môže byť uzavretým alebo otvoreným zoznamom syntetických účtov. V prípade otvoreného zoznamu, ho môže účtovná jednotka dopĺňať o potrebné účty. V takom prípade hovoríme o **rámцovej účtovej osnove**.^[2] Finančné účtovníctvo riadi [Ministerstvo financií Slovenskej republiky](#), ktoré vydáva rámcové účtové osnovy a podrobnosti o postupoch účtovania.

Jednotlivé syntetické účty sa v rámcovej účtovej osnove delia do **účtových tried**, triedy sa ďalej členia do **účtových skupín** a skupiny sa delia na jednotlivé [účty](#). Podstatou rozdelenia je [desiatková sústava](#). Rámcová účtová osnova obsahuje desať tried po desať skupín a v každej skupine sa nachádza desať účtov.

Podvojné účtovníctvo:

Podvojné účtovníctvo musia používať všetky subjekty zapísané v obchodnom registri. Pre túto sústavu sú charakteristické podvojné zápisy, to znamená, že každá operácia sa musí zúčtovať na dvoch účtoch na opačných stranách. Účty (účet), na ktorých sa účtuje rovnaká hospodárska operácia, sa označujú ako súvzťažné účty a zápisy o nej na opačných stranách dvoch účtov sú označované ako súvzťažné zápisy. Účtuje sa teda na strane MD (má dať) a strane DAL. Na strane MD sa účtuje vždy prírastok aktív, úbytok pasív a náklady. Na strane DAL sa účtuje úbytok aktív, prírastok pasív a výnosy.

Účtovné knihy:

V podvojnóm účtovníctve sa používajú nasledovné účtovné knihy:

Účtovný denník – účtovné zápisy sú v ňom usporiadané chronologicky a ktorým sa preukazuje ním zaúčtovanie všetkých účtovných prípadov

Hlavná kniha – účtovné zápisy sú usporiadané z vecného hľadiska systematicky na účty majetku, záväzkov, nákladov a výnosov v účtovnom období.

Všetky účty použité na účtovanie sa nachádzajú v účtovnom rozvrhu. Tento sa skladá zo syntetických a analytických účtov. Syntetické účty sú definované v účtovnej osnove, ale účtovná jednotka si môže vytvoriť aj vlastné. Analytické účty si tvorí účtovná jednotka podľa vlastného uváženia a podľa interných potrieb.

Účtovná závierka:

Výsledným „produktom“ účtovníctva je účtovná závierka. Účtovná závierka sa zostavuje najneskôr do 6 mesiacov po skončení účtovného obdobia. Účelom je prezentácia hospodárenia spoločnosti, stavu majetku a záväzkov k obdobiu za ktoré sa zostavuje. Musí obsahovať základné formálne náležitosti ako názov spoločnosti, IČO, obdobie, podpis atď ...

V jednoduchom účtovníctve sa skladá z výkazu o príjmoch a výdavkoch a výkazu o majetku a záväzkoch. V podvojnóm účtovníctve obsahuje súvahu, výkaz ziskov a strát a poznámky.

Overenie audítorom:

Účtovná závierka účtovnej jednotky musí byť overená audítorom ak spĺňa aspoň 2 z 3 podmienok:

celková suma majetku presiahla 1 000 000 EUR

čistý obrat presiahol 2 000 000 EUR

priemerný prepočítaný počet zamestnancov v jednom účtovnom období presiahol 30

Účtovné obdobie:

Účtovným obdobím je kalendárny rok, alebo hospodársky rok, ktorý predstavuje 12 po sebe idúcich kalendárnych mesiacov. Účtovná jednotka nemusí používať ako účtovné obdobie kalendárny rok, ale na základe oznámenia na daňový úrad aj ľubovoľných 12 po sebe idúcich mesiacov.

Finančné účty

Podstata finančných účtov

V účt. triede 2 – finančné účty sa účtuje o krátkodobom finančnom majetku a krátkodobých finančných zdrojoch. **Znamená to**, že ich predpokladaná držba ,resp. dohodnutá splatnosť je najviac jeden rok

Krátkodobým finančným majetkom sú:

Peňažné hotovosti účtovnej jednotky (v slovenskej i cudzej mene), ekvivalenty peňažných hotovostí, napr. ceniny, poukážky, šeky

Účty v bankách

Majetok účtovaný v účtovnej skupine **25 – krátkodobý finančný majetok** (ide o krátkodobý finančný majetok v užšom chápaní)

Peniaze na ceste účtované na účet **261 – peniaze na ceste**

Charakteristickými črtami krátkodobého majetku sú :

- a) predpokladaná držba alebo dohodnutá splatnosť do jedného roka
- b) vysoká likvidnosť
- c) bezprostredná obchodovateľnosť

DFM sa účtuje v účt. skupine **06 – DFM**

DF záväzky so splatnosťou dlhšou ako jeden rok sa účtujú na účtoch **účt. skupín 46 – Bankové úvery a 47 – Dlhodobé záväzky**

V účt. triede 2 – Finančné účty sa nachádzajú tieto skupiny s nasledujúcim obsahom zameraní:

21 – Peniaze :

- v hotovosti v € a cudzej mene
- šeky, poukážky na zaúčtovanie
- poštové známky, kolky , telefónne a ostatné karty s hodnotou
- stravné lístky verejného stravovania a pod.

22 – Účty v bankách

– bežné, vkladové a devízové účty v bankách

23 – Bežné bankové úvery

- krátkodobé bankové úvery s dobou splatnosti najviac 1rok
- eskontné úvery poskytnuté bankou ma eskontované zmeny príp. iné cenné papiere, kt. do času ich splatnosti prevzala banka na inkaso

24 – Iné krátkodobé finančné výpomoci

- záväzky z vydaných krátkodobých dlhopisov
- iné záväzky, napr : 2 poskytnuté pôžičky od iných osôb (nie komerčné banky)

25 – Krátkodobý finančný majetok

- majetkové cenné papiere (napr .akcie, podielové listy správcovských spoločností)určené na predaj
- vlastné akcie a vlastné obchodné podiely, kt. účtovná jednotka dočasne podržala
- dlhodobé cenné papiere úverového charakteru s cieľom obchodovania s nimi
(napr. dlhopisy, obligácie, vkladné listy, pokladničné poukážky, úrokové a dividendové talóny)
- vlastné dlhopisy, kt. môžu mať účtovná jednotka v držbe v súlade s právnymi predpismi.

26 Prevody medzi finančnými účtami

- účtovanie na účte **261 – Peniaze na ceste** s cieľom preklenúť časový nesúlad medzi výpismi z jednotlivých finančných účtov

29 Opravné položky ku krátkodobému finančnému majetku

- **účtovanie** opravných položiek k majetkovým cenným papierom a dlhodobým cenným papierom (nie však vlastným a tým, kt. sa oceňujú reálnou hodnotou) v prípade prechodného zníženia ich trhovej ceny.

V súlade so zákonom o účtovníctve sa krátkodobý finančný majetok a finančné záväzky oceňujú takto:

- peňažné prostriedky a ceniny v € - menovitými hodnot.
- peňažné prostriedky v cudzej mene (CM) sa prepočítavajú kurzom podľa platného kurzového lístka Národnej banky Slovenska (NBS) a to:

ku dňu, ku kt, sa zostavuje účtovná závierka, t.j. poslednému dňu príslušného účt. obdobia

-pri kúpe a predaji cudzej meny z a slovenskú menu sa použije kurz za kt. boli tieto hodnoty nakúpené alebo predané
t.j. kurz komerčnej banky

-majetkové cenné papiere (MCP) a dlhové cenné papiere (DCP) obstarávacími cenami a pri predaji alebo inom
úbytku ich možno oceniť cenou zistenou VAP alebo metódou FIFO.

Účtovanie o peniazoch a bankových účtoch

K všetkým účtom účt. skupín 21 a 22 musí účt. jednotka viesť analytickú evidenciu a to takto:

1.) K účtu 211 – Pokladnica

- podľa hmotne zodpovedných osôb a miesta uloženia

2.) K účtu 213 – Ceniny

– podľa jednotlivých druhov cenín

3.)K účtu 221 – B. účty

– podľa miesta uloženia v akej komerčnej banke

- podľa termínovosti

- podľa meny

Bežné bankové úvery

sa účtujú v účt. skupine **23 - Bežné bankové úvery a to na týchto účtoch :**

1.) 231 - Krátkodobé bankové úvery

Ak ide o krátkodobé bankové úvery s dobou splatnosti do 1 roka alebo tzv. **preklenovacie úvery**

ak neboli riešené na bežnom kontokorentnom účte

2.) 232 - Eskotné úvery - ak ide o krátkodobé úvery poskytnuté na základe **eskontovaných zmien**

alebo postúpených hypotekárnych záložných listov. Ide o prípad keď banka odkúpi zmenku

od jej majiteľa (zmenkového veriteľa) pred lehotou jej splatnosti a poskytne mu dočasný úver.

Krátkodobé finančné výpomoci

Účtujú sa v účt. skupine 24 - iné krátkodobé finančné výpomoci a na týchto účtoch :

241 - Vydané krátkodobé dlhopisy -ak ide o záväzky účt. jednotky súvisiace s emitovaním krátkodobých dlhopisov alebo na základe vystavených hypotekárnych záložných listov.

249 - Ostatné krátkodobé finančné výpomoci

tieto výpomoci sa poskytujú na základe zmluvy zmluvy. Ide napr. o pôžičky od iných podnikateľských subjektov t.j. nie od komerčnej banky

Účtovanie o KFM

O krátkodobom majetku sa účtuje v účt. skupine 25 - krátkodobý finančný majetok, kde sa nachádzajú tieto účty :

251 - Majetkové cenné papiere na obchodovanie

252 - Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely

253 - Dlhové cenné papiere na obchodovanie

255 - Vlastné dlhopisy

256 - Dlhové cenné papiere so splatnosťou do 1 roka držané do splatnosti

257 - Ostatné realizovateľné cenné papiere

259 - Obstaranie KFM

Účtujú sa na nich tak majetkové (251, 252, 257), ako aj dlhové - úverové (253, 255, 256) cenné papiere, kt. má účtovná jednotka v držbe najviac jeden rok. Ide o obchodovateľné cenné papiere, ako sú napr. akcie, dlhopisy, podielové listy správcovských spoločností, vkladové listy a pod.

Pri nakupovaní cenných papierov (CP) a podieloch sa pri obstarávaní používa účet **259 -**

Obstaranie KFM.

Obstarávaciu cenu (OC) tvorí :

a) cena príslušného CP

b) Náklady súvisiace s obstarávaním CP. napr. poplatky a provízie maklérom, poradcom, burzám..

Súčasťou OC cenných papierov nemôžu byť úroky s úverov na obstarávanie CP a podielov, ani náklady spojené s držbou CP a podielov.

Ako KFM sa teda účtujú cenné papiere a podiely ak ide o :

1.) Majetkové cenné papiere určené na obchodovanie,

kt. sú držané na účel vykonania obchodu na tuzemskej burze alebo na inom verejnom trhu, s cieľom dosahovať zisk z cenových rozdielov v krátkodobom horizonte.

2.) Dlhové cenné papiere určené na obchodovanie,

t.j. cenné papiere úverového charakteru, napr. dlhopis s pevnou úrokovou sadzbou (tzv. kupónový dlhopis), dlhopis, pri kt. je úrokový výnos stanovený rozdielom medzi menovitou hodnotou a jeho nižším emisným kurzom (tzv. diskontovaný cenný papier) a zmenky.

3.) Dlhové cenné papiere so splatnosťou do 1 roka držané do doby splatnosti,

t.j. cenné papiere, kt. majú určenú splatnosť a pri kt. má účtovná jednotka úmysel a zámer držať ich do doby splatnosti

4.) Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely

5.) Vlastné dlhopisy

6.) Ostatné realizovateľné cenné papiere a podiely

t.j. také, kt. nepatria do predchádzajúcich skupín, napr. nakúpené opčné listy.

Majetkové cenné papiere na obchodovanie

Účtujú sa na účte 251 - Majetkové cenné papiere na obchodovanie, na kt. sa eviduje ich nákup,

predaj na trhu s cennými papiermi. Ide napr. o akcie alebo podielové listy správcovských spoločností, kt. vyjadrujú vlastnícke práva na dividendu pre ich majiteľa.

Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely

Na účte 252 - Vlastné akcie a vlastné obchodné podiely sa účtujú vlastné akcie OC, kt. si môže účtovná jednotka v súlade s právnymi predpismi na prechodný čas podržať. Nakúpené cenné

papiere môže účt. jednotka neskôršie buď odpredať alebo o ich nominálnu hodnotu znížiť výšku základného imania.

Dlhové cenné papiere na obchodovanie

K dlhovým cenným papierom na obchodovanie patria napr.

dlhopisy (okrem vlastných), obligácie, vkladové listy, pokladničné poukážky, úrokové talóny,

zmenky obstarané s cieľom obchodovania t.j. s výnimkou zmieniek , kt. vyplývajú z dodávateľsko-
odberateľských vzťahov.

Dlhové cenné papiere sú založené na úverovom vzťahu medzi dlžníkom veriteľom. Dlžník

je povinný v stanovenej lehote uvedenej na cennom papieri splatiť nielen dlžnú sumu ,ale aj úrok
vyplývajúci z tohto vzťahu. Nákup i neskorší predaj týchto cenných papierov sa účtuje na účte

253 - Dlhodobé cenné papiere na obchodovanie

Vlastné dlhopisy

- **sa účtujú na účte 255 - vlastné dlhopisy.** Účtovná jednotka si ich môže v súlade s právnymi predpismi na určitý čas
podržať. Účtuje o nich vtedy, ak ich účt. jednotka chce eliminovať novú

emisnú sériu dlhopisov. V tomto prípade musí najskôr stiahnuť vlastné dlhopisy z predchádzajúcej
série inak by totiž nemohla eliminovať nové dlhopisy.

Kalkulácie

Kalkulácie nákladov je určenie alebo zistenie nákladov na jednu kalkulačnú jednotku výkonu.

Výkonom sa rozumie trhovo použiteľný alebo vnútroorganizačný výkon.

Kalkulácie sa využívajú najmä pri oceňovaní zásob vlastnej výroby, triedení a kontrole hospodárnosti. Slúžia ako podklad na cenové rozhodovanie.

Predmetom kalkulácie je kalkulačná jednotka, ktorá môže byť:

- taká istá ako jednotka výkonu (napr. jeden písací stôl, jedny šaty, jeden liter vína, jeden kilogram múky...)
- časťou výkonu (napr. vystrihnutie jedných šiat, ušitie jedných šiat...)
- násobok výkonu (napr. tisíc kusov tehál, jedna prepravka piva...)

Výkon, na ktorý sa určujú alebo zisťujú náklad sa vyjadruje:

1, množstvom

- v kusoch
- v hmotnostných jednotkách (kg, dkg...)
- v objemových jednotkách (l, dl, hl...)

2, časom - hodiny, dni, týždne... (prenájom miestnosti)

3, iným spôsobom - obrat predajne v Sk, výkon opravy stroja v hodinách, výkon nákladného auta v tonkilometroch.

Druhy kalkulácií

1, predbežné kalkulácie - zostavuje sa na budúce výkony

2, výsledné kalkulácie - zostavuje sa na uskutočnené výkony

Zisťujú sa skutočné náklady na jednotku výkonu.

3, normové kalkulácie - zostavujú sa podľa noriem, normatífov, ktoré platí v čase uskutočňovania výkonu. Podľa presnosti technických a technologických, organizačných a ekonomických podmienok uskutočňovaného výkonu môžu byť:

a, plánové

b, operatívne

Pri zavedení nového výrobku sa zostavujú prepočtové kalkulácie napr.: pri projektív, výstavbe.

1. Priamy materiál

2. Priame mzdy **výroba**

3. Ostatné priame náklady

4. Výrobná réžia

Σ 1 - 4 vlastné náklady výroby

administratívna činnosť

5. Správna réžia

Σ 1 - 5 vlastné náklady výkonu

odbyt

6. Odbytová réžia

Σ 1 - 6 úplné vlastné náklady

Členenie nákladov v kalkulácii

Priame náklady - sú náklady, kt. základ tvoria technolog. náklady, spojené priamo kalk. jednotkou.

Režijné náklady - vedľajšie náklady, kt. nesúvisia priamo s kalk. jednotkou. Určujú sa sadzbou, alebo prirážkou na jednotku výkonu. Výšku týchto nákladov vypočítame pomocou kalk. metód.

Obsah položiek v kalkulácii

Priamy materiál - obsahuje náklady na všetky suroviny, zákl. materiál, polotovary nakupované, aj vlastnej výroby, ostatný materiál (aj pomocný), kt. sa dá určiť na kalkulačnú jednotku. Do tejto položky patria aj obaly, olo kt. sa výrobok plní.

Priame mzdy - sú to mzdy pracovníkov, obvykle výrobných robotníkov za odpracované časy, úkol, doplatky a príplatky k mzdám.

Ostatné priame náklady - sú to tie náklady, ktoré sa dajú určiť na kalkulačnú jednotku a nepodieľajú sa na výrobe výrobku priamo. Pr. Náklady na technologické palivo, energiu, opotrebenie DM, sociálne poistenie, náklady na údržbu, licenčné náklady, opravy zariadení...

Výrobná réžia (prevádzková réžia) - vyjadruje spoločné náklady výroby, ktorá nie je možné určiť priamo na kalkulačnú jednotku. Pr. mzdy obsluhujúcich a pomocných pracovníkov energie nie technológie, opravy a údržby mimo strojov a zariadení, odpisy DM nie výrobných zariadení...

Správna réžia - všetky náklady spojené s administratívou v podniku

Pr. cestovné, mzdové, sociálne poistenie, nájomné odpisy DM, materiál...

Odbytová réžia - sú to náklady na skladovanie, propagáciu, reklamu, expedíciu a predaj výrobkov, dopravné prostriedky, colné poplatky.

$$C_v = N + Z + D$$

Cena výrobku = náklady + zisk + daň z pridanej hodnoty

Metódy kalkulácie

-sú to rôzne spôsoby používané na vyčíslenie jednotlivých nákladov na jednu kalkulačnú jednotku.

Metóda kalkulácie závisí od

a, charakteru výkon (či ide o jeden druh výkonu, viac druhov rovnorodých výkonov, rôzne výkony, opakované výkony, neopakovateľné výkony)

b, podmienok, v ktorých sa výkon uskutočňuje (typ výroby, úroveň organizácie, technologický proces)

Náklady na kalkulačnú jednotku sa určujú **priamo** alebo **nepriamo**.

Priamo sa určujú náklady, ktoré priamo súvisia s výkonom.

Nepriamo náklady sa v kalkulácii určia:

- zistením ich celkovej výšky z rozpočtu
- určením podielu

1. Metóda delení

- je to najjednoduchšia metóda
- je najjednoduchší spôsob na určenie nákladov na kalkulačnú jednotku

Používa sa vtedy, keď podnik vyrába 1. druh výrobku (výkonu) napr. pri výrobe pitnej vody, v obchode.

náklady v určitom období

Náklady na 1 kalkulačnú jednotku = -----

množstvo výkonov (výrobkov)**2. Metóda delení s pomerovými číslami**

Používa sa pri výrobe viac druhov výrobkov z rovnakého materiálu, rovnakou technológiou, na tých istých výrobných zariadeniach

Postup zostavenia kalkulácie:

1. krok = z rôznych rovnorodých výkonov (výrobkov) zvolíme jeden ako základný (typový)
2. krok = všetky ostatné výrobky, prepočítame pomocou pomerových čísel
na základný (typový) výrobok.
3. krok = režijné náklady sa podelia prepočítaním výkonom
4. krok = pomerovým číslom sa prepočítajú náklady na jednotlivé druhy výrobkov (výkonov)

Prirážková kalkulácia (3 metóda)

- používame ju vtedy, keď ide o rôznorodé výkony, ktoré sa odlišujú s množstvom materiálu, presnosťou a pod. Prirážková kalkulácia sa môže určiť:

a, pomocou **režijnej prirážky**

b, pomocou **režijnej sadzby**

a, Režijná prirážka vyjadruje koľko percent z celkového objemu režijných nákladov pripadne na každý druh výkonu podľa zvolenej základne.

objem nákladov na rozvrhnutie

RP = _____ **x 100 = [%]**

rozvrhová základňa v SK

Rozvrhová základňa sa určí tak, aby režijné náklady boli k nej v úzkom vzťahu. RZ môžu byť buď priamy materiál alebo priame mzdy. ä

b, Režijná sadzba - vypočíta sa ako pomer režijných nákladov určených na rozvrhnutie a rozvrhové základne v naturálnych jednotkách.

$$\text{Rež. sadzba} = \frac{\text{Rež. nákl. určené na rozmer}}{\text{Rozvrh základne režijné náklady jedn. (ks, m, l, kg, m3, m2)}} \cdot \text{Sk}$$

Kalkulácie nákladov v združenej výrobe

Združené výrobky sú tie produkty, ktoré vznikajú súbežne s hlavným produktom v procese výroby.

Napr. pri rafinácii ropy. Pri výrobe plynu z uhlí.

1, dechty (vznikajú pri výrobe /rafinácii/) mazuty, oleje...

2, pri výrobe plynu z uhlia - koks

3, mlyny - múka, slama, šrot...

Tieto vedľajšie produkty sú ďalej spracovateľné (obchodovateľné).

V niektorých prípadoch sú obchodovateľným odpadom. Kalkulácie je možná 2 spôsobmi.

1, Podľa charakteru a výhodnosti

2, Z hľadiska nákladov

Kalkulácia ceny výkonu

Cieľom podnikateľa je uhradiť náklady a realizovať zisk. Cenu ovplyvňujúcu činitele:

1, kúpyschopnosť spotrebiteľov

2, konkurencia (výrobcovia rovnakých výrobkov)

3, náklady

4, zásahy štátu, napríklad regulácia cien

Metódy stanovenia výšky ceny výkonu si podnikateľ zvolí podľa toho, ktoré z činiteľov je v danom období hlavný.

2, metóda rešpektovania okolia - zákazníka, konkurencie

Nákladová metóda - je postup, v ktorom sa náklady na jednotku výkonu zvýšia o prirážku zisku. Výška prirážky zisku závisí od druhu tovarov (výrobkov). Pri tých tovaroch, kde sa predpokladá zvýšenie zisku obratom. Tržby z celého objemu výkonu. Ide najmä o tovar dennej spotreby. Pri špeciálnych tovaroch, prípadne sezónnych tovaroch bude podnikateľ uvažovať s vyššou prirážkou zisku.

Kalkulačné písomnosti

Kalkulácie nákladov, zisku a ceny výkonov sa zostavujú na kalkulačných listoch.

Podkladom sú kalkulačné písomnosti.

1. Kalkulačné listy majú tieto záležitosti:

- obchodné meno firmy a adresa
- druh kalkulácie
- údaje o kalkulovanom výkone (opis výkonu, charakteristika výkonu ...)
- určená kalkulačná jednotka
- údaje na určenie sumy kalkulačných položiek (napr. množstva, čas, jednotková cena...)
- peňažné sumy jednotlivých položiek kalkulácie
- podpis zodpovedného zamestnanca, dátum zostavenia kalkulácie

2. Kalkulačné doklady

všetky doklady, použité pri spracovaní kalkulácie. Sú to napr. normy, normatívy, cenníky, rozpočtové písomnosti, účtovné doklady...)

V kalkulačných dokladoch má byť uvedené:

- vlastný obsah dokladu (údaje o výkone)
- označenie kalkulovaného výkonu
- dátum vyhotovenia kal. dokladu

- podpis zodpovedného zamestnanca za vyhotovenie dokladu.

Opravy v kalkulačných dokladoch sa vykonávajú tým istým spôsobom ako v účtovných dokladoch.

Rozpočtovníctvo

- je zložkou finančného riadenia podniku. Určujú sa jednotlivo vnútroorganizačným útvarom finančné prostriedky pre dané účtovné obdobie. Tieto sa uvádzajú vo finančných ukazovateľoch.

Účel rozpočtovníctva:

- umožňuje peňažne vyjadriť dlhodobé ciele podniku
- určiť finančné ukazovatele strediskám podniku na kratšie časové obdobie
- vytvoriť predpoklady na peňažné meranie a hodnotenie zložiek podniku (stredísk)
- motivovať zložky podniku, zamestnancov, najmä tam kde sa rozhoduje o výkonoch, nákladoch a zisku

Predpoklady pre zostavenie rozpočtov:

- a, stanoviť rozsah právomocí a zodpovednosti zložkám podniku (strediskám)
- b, určiť spôsob ocenenia výkonov útvarom aj zamestnancom, a to vnútropodnikové ceny, sadzby, tarify...
- c, zabezpečiť zosúladenosť postupov a spätnej väzby medzi rozpočtovníctvom a kalkuláciami, normami, účtovníctvom, operatívnymi plánmi...

Druhy rozpočtov:

- kritériom je časové hľadisko, podľa ktorého sa rozpočty delia na

1, dlhodobý finančný plán

2, ročné finančné plány

3, operatívne rozpočty

Dlhodobý finančný plán - zostavuje sa na viac ako 5 rokov. Uvádzajú sa v ňom strategické ciele podniku. napr. objem výroby, tržby, náklady, zisk, rozdelenie zisku, stav majetku, vlastné zdroje, cudzie zdroje

Ročné finančné plány - sú to realizačné plány na obdobie príslušného roka, dlhodobého plánu. Je to ročný výkaz zisku zostavený vopred pre podnik, jednotlivé hospodárske strediská, útvary podniku.

Krátkodobé (operatívne) rozpočty - zostavuje ich podnikový manažment a majú obsahovať:

- výkon strediska
- výšku nákladov na jednotlivé druhy činností

- podmienky na hodnotenie výsledkov

Metódy rozpočtovníctva

Metóda je postup, akým sa stanovia jednotlivé položky nákladov a výnosov v rozpočte.

Priame náklady - v rozpočte sa určia na základe predbežnej kalkulácie. Ich výška závisí od výkonu strediska

kalkulácia nákladov

Priame náklady v rozpočte = ----- x výkon
na jednu jednotku výkonu

Nepriame náklady - určujú sa niekoľkými spôsobmi:

- podľa skúseností z predchádzajúcich období
- podľa noriem, sadzieb, operatívnych plánov, limitov...

Náklady sa v rozpočte posudzujú aj podľa miery závislosti od objemu výkonov.

Z tohto hľadiska ich členíme na: **1. fixné náklady**

2. variabilné náklady

Fixné náklady - nie sú závislé od množstva výrobkov (výkonov). Zvyčajne sa vynaložia ešte pred uskutočnením výkonu. Ich celková výška je vopred určená. Sú to náklady na nákup licencie, nájomné, vývoj a výskum, odpisy...

Variabilné náklady - sú všetky priame a niektoré režijné náklady.

Môžu byť proporcionálne, progresívne a regresívne.

Vzťah kalkulácie, rozpočtovníctva a účtovníctva

Predbežné kalkulácie - slúžia ako podklad pre oceňovanie zásob vlastnej výroby, vo vnútroorganizačnom účtovníctve.

Plánové i operatívne kalkulácie - nadväzujú na ročné (štvrtročné, mesačné) rozpočty. Tiež nadväzujú na rozpočty plánovaných výkonov jednotlivých vnútropodnikových stredísk. Súčet vlastných nákladov vo výsledných kalkuláciách musí zodpovednosť súčtu skutočných nákladov uvedených v účtovníctve.

Rozpočtovníctvo postupuje údaje pre účtovníctvo v oblasti priamych a nepriamych nákladov a to buď priamo a lebo prostredníctvom kalkulácií (predbežných)

Kalkulácie a rozpočtovníctvo ako súčasť manažérskeho účtovníctva

- úlohou manažéra účtovníctva je poskytovať informácie na riadenie a rozhodovanie o financiách podniku.
- vzťah kalkulácií a rozpočtovníctva

Výsledné kalkulácie

Zostavujú sa po uskutočnení výroby výkonu, na ktorom sa zostavovali **predbežné kalkulácie**.

Podklady pre zostavenie výslednej kalkulácie sa získavajú predovšetkým z **VOÚ** aj z **FÚ**, z VOÚ sa pre výslednú kalkuláciu preberajú Náklady určitého obdobia na celý objem výkonu.

Pri rovnorodej výrobe používame **metódy delení**.

Pri rôznorodej výrobe používa sa **prirážková kalkulácia**, musia sa najskôr rozvrhnúť náklady, ktoré sú spoločné pre všetky vybrané výrobky. Ide o skutočné **režijné náklady**.

Ocenenie prírastku nedokončenej výroby určíme rozdielom nákladov na ich výrobu náklady určených na nedokončené výrobky.

Na určenie skutočnej výšky nákladov nedokončenej výroby sa používa ocenenie **vnútro podnikovými cenami**, ktoré sa stanovia z predbežnej kalkulácie.

Záverečnou činnosťou pri zostavovaní výslednej kalkulácie je **porovnávanie predbežnej a výslednej kalkulácie**.

Výsledkom porovnania sú rozbor, ktoré sú východiskom pre zostavenie predbežnej kalkulácie budúceho obdobia.

Postup pri zostavení výslednej kalkulácie VOÚ

- Sledovanie nákladov podľa **objemu výkonu**
- Sledovanie nákladov podľa položiek **kalkulačného vzorca**

- Poskytnutie údajov o **skutočne vynaložených nákladoch**
- Poskytnutie údajov o **vyrobených dokončených výrobkoch** (o ich objeme)

Účtovná trieda 0 – Dlhodobý majetok

DM – ten majetok, ktorý podniku slúži dlhšie ako 1 rok, jeho forma sa nemení a používaním sa opotrebuje. Delí sa na:

01 DNM – OC > 2 400€; DP > 1 rok. Patrí sem:

- 012 aktivované náklady na vývoj – technoloické postupy a projekty
- 013 softvér (za DNM sa považuje, ak je zakúpený *samostatne*)
- 014 oceníteľné práva (vynálezy, licencie...)
- 015 goodwill
- 019 ostatný DNM (OC < 2 400€ **ale** DP > 1 rok)

02 DHM – OC > 1 700€; DP > 1 rok. Patrí sem:

- 021 stavby
- 022 samostatné hnutel'né veci (SHV)
- 025 pestovateľské celky trvalých porastov
- 026 zákl. stádo a ťažné zvieratá
- 029 ostatný DHM (OC < 1 700€ **ale** DP > 1 rok)

06 DFM – OC nie je určená, DP > 1 rok. Patrí sem:

- 061-062-063 podielové cenné papiere
- 067 pôžičky poskytnuté iným účt. Jednotkám
- 069 dlhopisy a obligácie

OCEŇOVANIE DM:

Vstupná cena (VC) : môže sa zvýšiť o tck zhodnotenie, kt. musí byť vyššie ako 1 700€ (nadsatvby, prístavby, modernizácie...) môže byť:

- a) **Obstarávací cena (OC)** – je to cena, za kt. sa majetok obsaral zvýšená o náklady súvisiace s obstaraním (preprava, clo...) – *nadobudnutie DM nákupom*
- b) **Reprodukčná cena (ROC)** – je cena, za kt. by sa majetok obstaral v čase, keď sa o ňom účtuje – *nadobudnutie DM darovaním*
- c) **Vlastné náklady (VN)** – majetok vytvorený vlastnou činnosťou – ocenený vlastnými nákladmi – *nadobudnutie DM výrobou, postavením...*
- d) **Menovitá hodnota (MH)** – je to cena uvedená na peňažných prostriedkoch, ceninách, suma pohľadávok a záväzkov (suma na faktúrach)

Zostatková cena (ZC) : je cena, kt. predstavuje rozdiel medzi VC a sumou oprávok /predstavujú súčet odpisov za celý čas používania DM).

$ZC = VC - \text{Oprávk}$

Obstaranie DM :

- kúpou
- vlastnou činnosťou (vo vlastnej réžii)
- darovaním
- preradením DM z osobného užívania do podnikania

Odpisy DM :

Predstavujú mieru opotrebenia DM za účtovné obdobie (peňažné vyjadrenie). Opotrebenie:

- a) **Fyzické** – vzniká postupným znehodnocovaním funkčných vlastností DM v dôsledku používania.
- b) **Morálne** – vzniká v dôsledku tck rozvoja.

Funkcie odpisov:

- **kalkulačná /cenová/ funkcia** – prenesenie časti hodnoty používaného majetku do hodnoty nového výkonu
- **reprodukčná funkcia** – zníženie VC v dôsledku opotrebenia
- **daňová funkcia** – podiel nákladov vynaložených na obstaranie majetku, kt. sa používa na dosiahnutie príjmov

Druhy odpisov: a metódy ich odpisovania

ÚČTOVNÉ ODPISY= zobrazujú reálny pokles hodnoty majetku. Odpis:

- a) **lineárny odpis** /odpisuje sa celú dobu odpisovania rovnaká čiastka/
- b) **nelineárny odpis** /používa sa rôzna odpisová sadzba za jednotlivé časové úseky/

DAŇOVÉ ODPISY= vyjadrujú hornú hranicu, ktorá sa môže uznať ako náklad na dosiahnutie a udržanie príjmov. Odpis:

- a) **rovnomerný odpis** /odpisuje sa rovnaká čiastka v každom účtovnom období podľa doby odpisovania v príslušnej odpisovej skupine.
Rovnomerný odpis = $VC : \text{doba odpisovania (4 roky)}$

- b) zrýchlený odpis /najviac sa odpíše v 2. roku a výška odpisov postupne klesá/
Odpisy v 1 roku odpisovania = VC : koeficient pre zrýchlené odpisovanie v 1 roku

Odpisy v ďalších rokoch = (ZC x 2) : (koeficient pre odpisovanie v ďalších rokoch – počet rokov, za ktoré sme už odpisovali)

Vyradenie DM:

Pred vyradením majetku musíme zistiť či je majetok úplne odpísaný alebo má ZC – ak ju má musí sa zaúčtovať ako *mimoriadny odpis*.

- likvidácia
- predaj
- darovanie
- v dôsledku škody alebo manka
- preradením majetku z podnikania do osobného užívania

.....POMÔCKY PRI PREDKONTÁCIÁCH.....

1. DPH SA ÚČTUJE NA ÚČTE ČÍSLO 343 NA STRANE MD
2. OBSTARANIE DM 042 SA ÚČTUJE NA STRANE MD AK SA JEDNÁ O OBSTARANIE MAJETKU A NA STRANE D AK IDE O ZARADENIE MAJETKU DO POUŽÍVANIA (INTERNÝ DOKLAD ZAZ – ZÁPIS A ZARADENIE)
3. NÁKLADY 5XX SA ÚČTÚJÚ NA STRANE MD (ZARAĐUJEME SEM AJ ODPISY)
4. VÝNOSY 6XX SA ÚČTÚJÚ NA STRANE D
5. ÚČET VÝNOSY BUDÚCICH OBDOBÍ 384 MÁ SÍCE V NÁZVE SLOVO VÝNOSY, ALE ZARAĐUJEME HO DO PASÍV PODNIKU (ÚČTUJEME NA STRANE D)
6. KEĎ JE PASÍVUM + ÚČTUJEME NA STRANE D, KEĎ JE PASÍVUM – NA STRANE MD
7. KEĎ JE AKTÍVUM + ÚČTUJEME NA STRANE MD, KEĎ JE AKTÍVUM – NA STRANE D
8. MEDZI ID (INTERNÉ DOKLADY PATRÍ) : VPFA (VNÚTROPODNIKOVÁ FAKTÚRA), PFA (PRIJATA FAKTÚRA), ZAZ, ZVL (ZÚČTOVACIA VÝPLATNÁ LISTINA)
9. CLO ÚČTUJEME NA ÚČTE 379 (INÉ ZÁVÄZKY) LEBO JE TO ZÁVÄZOK VOČI DAŇ. ÚRADU
10. KEĎ PREVEZMEEM DARY ÚČTUJEME /ZVYČAJNE/ NA ÚČTOCH 042/384 – OBSTARANIE DM A VÝNOSY BUDÚCICH OBDOBÍ, ALE KEĎ UŽ ZARAĐUJEME TENTO DAROVANÝ DM DO PODNIKANIA TAK JE TO DRUH MAJETKU A JEHO ÚČET/042 – LEBO ZARAĐUJEME
11. OPRÁVKY PATRIA DO PASÍV PODNIKU

Účtovná trieda 3- Zúčtovacie vzťahy

Na účtoch účtovnej triedy 3 Zúčtovacie vzťahy sa nachádzajú účty aktív aj účty pasív. Je to najrozsiahljšia trieda, na ktorej sa účtuje o rôznych typoch pohľadávok a záväzkov podnikateľskej jednotky voči okolitým subjektom, ktoré vstupujú do kolobehu majetku a jeho zdrojov v podniku. Podľa charakteru môžeme zúčtovacie vzťahy rozdeliť na:

- 1) záväzky a pohľadávky z obchodného styku,
- 2) zúčtovacie vzťahy so zamestnancami, inštitúciami sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia,
- 3) zúčtovacie vzťahy vyplývajúce z daní a dotácií,
- 4) zúčtovacie vzťahy voči spoločníkom a združeniu,
- 5) finančné záväzky,
- 6) ostatné druhy zúčtovacích vzťahov.

V tejto triede sa účtuje aj o vzťahoch medzi účtovnými obdobiami na účtoch účtovnej skupiny 38 - Prechodné účty aktív a pasív.

Z časového hľadiska sa zúčtovacie vzťahy delia na krátkodobé - splatnosť do jedného roka, a dlhodobé - splatnosť dlhšia ako jeden rok. Pohľadávky, o ktorých sa účtuje v triede 3 sa v súvahe vykazujú podľa *zostatkovej splatnosti*. Ak sa splatnosť pohľadávky, ktorá bola pri jej vzniku dlhodobá, ukončí v nasledujúcom účtovnom období, vykáže sa v súvahe ako krátkodobá. Podobná je situácia pri vykazovaní záväzkov, rozdiel je v tom, že na účtoch triedy 3 sa účtuje iba o krátkodobých záväzkoch (dlhodobé sú na účtoch účtovnej triedy 4). Ak splatnosť pôvodne dlhodobého záväzku je kratšia ako jeden rok, tento záväzok sa v súvahe vykáže ako krátkodobý, ale nepreúčtuje sa na účty triedy 3.

Pri účtovaní a vykazovaní pohľadávok a záväzkov je dôležité dodržiavať **zásadu zákazu kompenzácie** (t.j. zákazu vzájomného vyrovnávania). Znamená to, že ak v podniku vznikne pohľadávka, musí sa zaúčtovať ako pohľadávka. Keď následne v tej istej súvislosti vznikne záväzok, musí sa zaúčtovať ako záväzok, nie ako zníženie pohľadávky.

Pohľadávky pri ich vzniku a záväzky sa oceňujú ich nominálnymi hodnotami, t.j. cenami, na ktoré znejú. Postúpené pohľadávky a pohľadávky nadobudnuté do základného imania sa oceňujú cenou obstarania.

Zúčtovacie vzťahy z obchodného styku

Zúčtovacími vzťahmi z obchodného styku rozumieme pohľadávky a záväzky, ktoré sa týkajú odberateľských a dodávateľských vzťahov medzi jednotlivými podnikateľskými subjektami. Účtuje sa o nich na účtoch účtovnej skupiny 31 a 32:

31 - Pohľadávky - aktíva

- 311 - Odberatelia
- 312 - Zmenky na inkaso
- 313 - Pohľadávky za eskontované cenné papiere
- 314 - Poskytnuté prevádzkové preddavky
- 315 - Ostatné pohľadávky

32 - Záväzky - pasíva

- 321 - Dodávatelia
- 322 - Zmenky na úhradu
- 324 - Prijaté preddavky
- 325 - Ostatné záväzky

- 326 - Záväzky voči klientom
- 327 - Záväzky voči trhom

Vidíme, že tu existujú párové skupiny účtov (okrem 313, 326, 327), na ktorých sa na jednej strane účtujú pohľadávky a na druhej strane záväzok.

Pohľadávka voči odberateľovi predstavuje právo (nárok) požadovať od dlžníka plnenie jeho záväzku. Vznikajú v súvislosti s realizáciou výkonov účtovnej jednotky - predaj tovaru, výrobkov, služieb. Zanikajú zväčša inkasom od odberateľa. Účtujeme na aktívnom účte 311 - odberatelia.

Záväzok voči dodávateľovi predstavuje povinnosť účtovnej jednotky (dlžníka) uskutočniť plnenie svojho záväzku voči veriteľovi. Vznikajú v súvislosti s nákupom materiálu, tovaru, energie, služieb, investičného majetku a iných dodávok. Účtujeme na pasívnom účte 321 - dodávatelia.

Majiteľ pohľadávky nemusí vždy čakať do jej splatnosti, ale za určitých podmienok môže túto pohľadávku *postúpiť*, teda predať inému subjektu. V takom prípade si pôvodný veriteľ zaúčtuje najskôr odpis takejto pohľadávky v nominálnej hodnote 546 - odpis pohľadávky / 311- Odberatelia a následne výnos z predaja pohľadávky v predajnej cene 315 Ostatné pohľadávky / 646 - Výnos z odpísaných pohľadávok.

Inkaso pohľadávok alebo úhrada záväzku je najčastejšou, ale zďaleka nie jedinou možnosťou zániku pohľadávok a záväzkov. Medzi ďalšie spôsoby patrí:

- úhrada zmenkou,
- úhrada z poskytnutého úveru,
- emitovaním dlhopisov a iné.

Zmenka je cenný papier, v ktorom sa dlžník bezpodmienečne zaväzuje v stanovenej lehote zaplatiť majiteľovi zmenky jej nominálnu hodnotu. V týchto vzťahoch vystupujú zmenky ako platobný prostriedok. Okrem triedy 3 sa o zmenkách účtuje aj v triede 0 - Investičný majetok, ak sú investičným majetkom alebo v triede 2, ak sú krátkodobým finančným majetkom.

Ak sa odberateľ s dodávateľom dohodli na úhrade záväzkov a inkase pohľadávok zmenkou, tak sa ich vzťah mení z obchodného na zmenkový. Odberateľ vystavuje zmenku v nominálnej hodnote, ktorá je súčtom výšky pohľadávky a úroku (diskontu), ktorý musí zaplatiť dodávateľovi, resp. zmenkovému veriteľovi. Účtuje o nej ako 322 - Zmenka na úhradu. Naopak dodávateľ prijme zmenku a bude o nej účtovať na účte 312 - Zmenka na inkaso

Pri obchodno-dodávateľských vzťahoch u neznámych partnerov alebo pri veľkých dodávkach je zvykom platiť časť dodávky vopred - platiť preddavok. Na účtoch účtovnej triedy 3 sa účtuje o prevádzkových preddavkoch, teda takých, ktoré sa týkajú prevádzkovej činnosti podniku, napríklad nákup materiálu, tovaru, služieb.

O poskytnutých prevádzkových preddavkoch sa účtuje na účte **314 - Poskytnuté prevádzkové preddavky** a o prijatých prevádzkových preddavkoch (len krátkodobých) na účte **324 - Prijaté prevádzkové preddavky**.

Ak účtovná jednotka poskytne preddavok svojmu dodávateľovi, považuje sa to za dočasný druh pohľadávky voči dodávateľovi až do termínu splnenia dodávky.

Poskytnuté preddavky sa účtujú na stranu Má Dať účtu 314 - Poskytnuté prevádzkové preddavky. Po splnení sa preddavky zúčtujú spôsobom 321/314, čím sa zníži záväzok voči dodávateľovi o poskytnutý preddavok. Účtovná jednotka dodávateľovi uhradí len rozdiel medzi poskytnutým preddavkom a fakturovanou sumou.

Ak účtovná jednotka prijme od odberateľa preddavok, tak to považuje za určitý záväzok voči nemu až do doby plnenia dodávky. Prijaté preddavky sa účtujú na strane Dal účtu 324 - Prijaté prevádzkové preddavky, ak ide o krátkodobé preddavky. Pri dlhodobých preddavkoch je to účet 475 - Dlhodobé prijaté preddavky. Po splnení dodávky sa zúčtujú spôsobom 324/311, čím o prijatý preddavok znížime pohľadávku voči odberateľovi.

Ak sa odberateľ s dodávateľom dohodli na úhrade záväzkov a inkase pohľadávok zmenkou, tak sa ich vzťah mení z obchodného na zmenkový. Odberateľ vystavuje zmenku v nominálnej hodnote, ktorá je súčtom výšky pohľadávky a úroku (diskontu), ktorý musí zaplatiť dodávateľovi, resp. zmenkovému veriteľovi. Účtuje o nej ako 322 - Zmenka na úhradu. Naopak dodávateľ prijme zmenku a bude o nej účtovať na účte 312 - Zmenka na inkaso.

Pri obchodno-dodávateľských vzťahoch u neznámych partnerov alebo pri veľkých dodávkach je zvykom platiť časť dodávky vopred - platiť preddavok. Na účtoch účtovnej triedy 3 sa účtuje o prevádzkových preddavkoch, teda takých, ktoré sa týkajú prevádzkovej činnosti podniku, napríklad nákup materiálu, tovaru, služieb.

O poskytnutých prevádzkových preddavkoch sa účtuje na účte **314 - Poskytnuté prevádzkové preddavky** a o prijatých prevádzkových preddavkoch (len krátkodobých) na účte **324 - Prijaté prevádzkové preddavky**.

Ak účtovná jednotka poskytne preddavok svojmu dodávateľovi, považuje sa to za dočasný druh pohľadávky voči dodávateľovi až do termínu splnenia dodávky. Poskytnuté preddavky sa účtujú na stranu Má Dať účtu 314 - Poskytnuté prevádzkové preddavky. Po splnení sa preddavky zúčtujú spôsobom 321/314, čím sa zníži záväzok voči dodávateľovi o poskytnutý preddavok. Účtovná jednotka dodávateľovi uhradí len rozdiel medzi poskytnutým preddavkom a fakturovanou sumou.

Ak účtovná jednotka prijme od odberateľa preddavok, tak to považuje za určitý záväzok voči nemu až do doby plnenia dodávky. Prijaté preddavky sa účtujú na strane Dal účtu 324 - Prijaté prevádzkové preddavky, ak ide o krátkodobé preddavky. Pri dlhodobých preddavkoch je to účet 475 - Dlhodobé prijaté preddavky. Po splnení dodávky sa zúčtujú spôsobom 324/311, čím o prijatý preddavok znížime pohľadávku voči odberateľovi.

Účtovná skupina 33

Zúčtovanie so zamestnancami a inštitúciami

Zúčtovacie vzťahy so zamestnancami, inštitúciami sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia sú samostatnou a veľmi dôležitou oblasťou účtovníctva v každom podniku. O týchto vzťahoch sa účtuje na účtoch účtovnej skupiny **33 -Zúčtovanie so zamestnancami a inštitúciami**, ktorá obsahuje účty:

331 -Zamestnanci,

333 - Ostatné záväzky voči zamestnancom,

335 - Pohľadávky voči zamestnancom,

336 - Zúčtovanie s inštitúciami sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia .

Väčšina zúčtovacích vzťahov z účtovnej skupiny 33 sa účtuje súvzťažne na nákladové účty účtovnej skupiny **52 - Osobné náklady**, ktorá obsahuje účty:

521 - Mzdové náklady,

522 - Príjmy spoločníkov a členov družstva zo závislej činnosti,

523 - Odmeny členom orgánov spoločnosti a družstva,

524 - Zákonné sociálne poistenie,

525 - Ostatné sociálne poistenie,

526 - Sociálne náklady individuálneho podnikateľa,

527 - Zákonné sociálne náklady,

528 - Ostatné sociálne náklady.

Účet **331 - Zamestnanci** slúži na zúčtovanie záväzkov z pracovnoprávných vzťahov, t.j. zo závislej činnosti. Je účtom pasív.

Každý zamestnanec je povinný prispievať na zdravotné, nemocenské a dôchodkové poistenie a tiež prispievať na poistenie v nezamestnanosti v celkovej výške 12,8%). Zároveň zamestnávateľ prispieva na ten istý účel vo výške 38% z úhrnu vymeriavacích základov jeho zamestnancov. Horný limit na výpočet odvodov do zdravotnej a sociálnej poisťovne je v súčasnosti 32 000 Sk a pre odvody úradu práce 24 000 Sk.

336 - Zúčtovanie s inštitúciami sociálneho zabezpečenia a zdravotného poistenia.

Na strane dal tohto účtu sa účtuje záväzok voči príslušným organizáciám.

V prípade nárokov zamestnancov, spoločníkov na dávky sociálneho zabezpečenia (nemocenské, prídavky na deti) sa účtuje na strane Má Dať tohto účtu. Do inštitúcií sa odvádza iba rozdiel medzi odvodmi a nárokmi voči inštitúciám. Tento účet môže mať teda charakter aktívneho aj pasívneho účtu podľa typu zostatku a v súvahe sa vykazuje podľa typu zostatku. Je nutné viesť k nemu analytickú evidenciu podľa druhu poisťovní.

Na účte 331 sa neúčtuje o zamestnancoch, ktorí sú súčasne spoločníkmi (s.r.o.) alebo členmi družstva. Pre účtovanie o takýchto zamestnancoch je analogický účet **366 -**

Záväzky voči spoločníkom a členom družstva zo závislej činnosti. Súvzťažným účtom analogickým k 521 je účet **522 - Príjmy spoločníkov a členov družstva zo závislej činnosti.**

Účtovanie daní a dotácií

O daniach a dotáciách sa účtuje na účtoch účtovnej skupiny **34 - Zúčtovanie daní a dotácií**. **Daň** predstavuje povinnú, zákonom určenú platbu, ktorú odvádza právnická alebo fyzická osoba do štátneho rozpočtu.

Súčasná štruktúra daní je u nás nasledovná:

Priame dane

- > dane z príjmov
 - ◆ daň z príjmov fyzických osôb
 - ◆ daň z príjmov právnických osôb
- > daň z nehnuteľností
 - ◆ daň z pozemkov
 - ◆ daň zo stavieb
 - ◆ daň z bytov
- > - daň z dedičstva, darovania, prevodu a prechodu nehnuteľností
- > - cestná daň

Nepriame dane

- > daň z pridanej hodnoty
- > spotrebné dane - z vína, piva, liehu, tabaku a tabakových výrobkov, uhľovodíkových palív a mazív.

O daniach a poplatkoch sa účtuje na týchto účtoch:

- 341 - Daň z príjmov,
- 342 - Ostatné priame dane,
- 343 - Daň z pridanej hodnoty, 345
- Ostatné dane a poplatky,

O odloženej daňovej povinnosti sa účtuje na účte 371 - Odložená daňová pohľadávka a záväzok.

Pri účtovaní daní a poplatkov platí výnimka zo zákazu kompenzácie a môžu mať premenlivý zostatok, na základe ktorého sa v súvahe vykazujú v aktívach alebo v pasívach.

Daň z príjmov účtovnej jednotky bez ohľadu na to, či ide o právnickú alebo fyzickú osobu sa účtuje na účte **341 - Daň z príjmov**. Daň z príjmov je náklad, ktorý ovplyvňuje

hospodársky výsledok po zdanení. Vyčísľuje sa mimo sústavy účtovníctva, podklady na jej výpočet však zabezpečuje účtovníctvo.

Súvzťažné nákladové účty k daňovej povinnosti sú:

- 591 - Daň z príjmov z bežnej činnosti - splatná,
- 592 - Daň z príjmov z bežnej činnosti - odložená,
- 593 - Daň z príjmov z mimoriadnej činnosti - splatná,
- 594 - Daň z príjmov z mimoriadnej činnosti - odložená,
- 595 - Dodatočné odvody dane z príjmov.

Z uvedeného vyplýva, že sa v účtovníctve účtuje samostatne o dani z príjmov z bežnej činnosti a samostatne o dani z príjmov z mimoriadnej činnosti. V prípade, že bol v jednej činnosti dosiahnutý zisk a v druhej strata, pričom za účtovnú jednotku ako celok bol vytvorený zisk, účtuje sa v tej činnosti, kde bol dosiahnutý zisk **kladná daňová povinnosť** a v časti, kde bola dosiahnutá strata **záporná daňová povinnosť**. Záporná daňová povinnosť predstavuje zníženie záväzku zo splatnej dane z príjmov. Preddavky na daň z príjmov sa účtujú na stranu Má dať účtu 341 a celoročný záväzok zo splatnej dane sa zúčtuje na stranu Dal tohoto účtu. Ak preddavky prevýšili splatnú daň, tak vzniká pohľadávka voči správcovi dane a tento účet má aktívny charakter, v opačnom prípade nám vzniká záväzok voči správcovi dane a účet má pasívny charakter.

Daňová povinnosť odložená vzniká v prípade, že sa odpisy stálych aktív účtovnej jednotky odlišujú od odpisov podľa daňových predpisov. Výška odloženej daňovej povinnosti sa zistí ako súčin rozdielu daňových a účtovných odpisov a sadzby dane z príjmov, ktorá je stanovená na nasledujúce obdobie.

Na účte **324 - Ostatné priame dane** sa účtuje o daniach, ktoré podnik ako platiteľ dane platí za zamestnancov a spoločníkov (daňovník). Podnik túto daň vyberá od zamestnancov zrážkami zo mzdy a uhrádzajú správcovi dane.

O ostatných druhoch priamych daní a o spotrebných daniach sa účtuje na účte **345 - Ostatné dane a poplatky**.

Posledným druhom nepriamej dane je DPH, ktorá sa účtuje na účte **343 - Daň z pridanej hodnoty**. Je to najvýznamnejšia nepriama daň, ktorú vždy zaplatí konečný spotrebiteľ v cene nákupu. Platiteľ dane si môže od svojej daňovej povinnosti odpočítať tú hodnotu, ktorú zaplatil svojím dodávateľom (**daň na vstupe**) a odvádza do štátneho rozpočtu len tú časť, ktorá pripadá na ním pridanú hodnotu, t.j. DPH ktorá pripadá na rozdiel medzi cenou (materiálu, tovaru, služieb) pri vstupe a cenou pri výstupe (výrobkov, tovarov, služieb) z účtovnej jednotky. **Daňou na výstupe** je daň, ktorú platiteľ dane uplatnil ako súčasť ceny za svoje zdaniteľné plnenia, teda tá, ktorú účtoval svojim odberateľom

Ak daň na vstupe prevýši daň na výstupe vzniká **nadmerný odpočet**, ktorý predstavuje pohľadávku voči štátnemu rozpočtu.

Pohľadávky a záväzky voči spoločníkom a združeniu

Pohľadávky a záväzky voči spoločníkom a združeniu sa účtujú na účtoch dvoch tried, ktoré obsahujú párové účty - na jedných sa účtujú pohľadávky a na druhých záväzky.

35 - Pohľadávky voči spoločníkom a združeniu

351 - Pohľadávky voči podnikom v skupine

353- Pohľadávky za upísané vlastné imanie

354- Pohľadávky voči spoločníkom pri úhrade
straty

355- Ostatné pohľadávky voči spoločníkom

358 - Pohľadávky voči účastníkom združenia

36 - Záväzky voči spoločníkom a združeniu

361 - Záväzky voči podnikom v skupine

367 - Záväzky z upísaných nesplatených cenných papierov a vkladov

364- Záväzky voči spoločníkom pri rozdeľovaní
zisku

365- Ostatné záväzky voči spoločníkom

358 - Záväzky voči účastníkom združenia

Na týchto účtoch sa účtuje o vzťahoch, ktoré nevyplyvajú z obvyklých obchodných vzťahov. Na účtoch 351 a 361 sa účtuje o vzájomne poskytnutých a prijatých krátkodobých pôžičkách medzi podnikmi v skupine. Klasickým je príklad materskej a dcérskej spoločnosti. Účty 354 a 364 sú určené na účtovanie pri rozdeľovaní hospodárskeho výsledku. Pri účtovaní pohľadávok a záväzkov z upísaného vlastného imania sa používajú účty 353 resp. 367.

Z účtovnej skupiny **37 - Iné záväzky** si spomenieme ešte účet **375 -Pohľadávky z emitovaných dlhopisov**, na ktorom účtuje emitent krátkodobých alebo dlhodobých dlhopisov pohľadávky, ktoré vznikli emisiou týchto dlhopisov.

Zmena hodnoty zúčtovacích vzťahov

V priebehu účtovného obdobia môžu nastať skutočnosti, ktoré si vyžadujú zmeny v ocenení zúčtovacích vzťahov.

Pri **záväzkoch** môže nastať:

- > ocenenie záväzkov sa zvýšilo,
- > ocenenie záväzkov sa znížilo.

V prípade zníženie ocenenia záväzkov sa v súlade so zásadou opatrnosti nesmú tvoriť opravné položky. Ak k zníženiu došlo odpustením záväzku veriteľom, tak sa toto zníženie zaúčtuje ako mimoriadny výnos.

V prípade zvýšenia ocenenia záväzkov sa pôvodné ocenenie nemení a zvýšenie sa zaúčtuje ako nový záväzok, kde protistranou môže byť rezerva alebo dohadný účet pasívny a pod.

Pri **pohľadávkach** môžeme zistiť, že:

- > ocenenie pohľadávok sa trvalé znížilo,
- > ocenenie pohľadávok sa prechodne znížilo,
- > ocenenie pohľadávok sa zvýšilo.

Trvalé zníženie ocenenia nastáva, ak podnik z rôznych príčin upustí od jej vymáhania (napr. smrť dlžníka) alebo sa veriteľ dostal do konkurzu a likvidačný zostatok dlžníka nepostačuje na pokrytie pohľadávky. V takýchto prípadoch účtujeme:

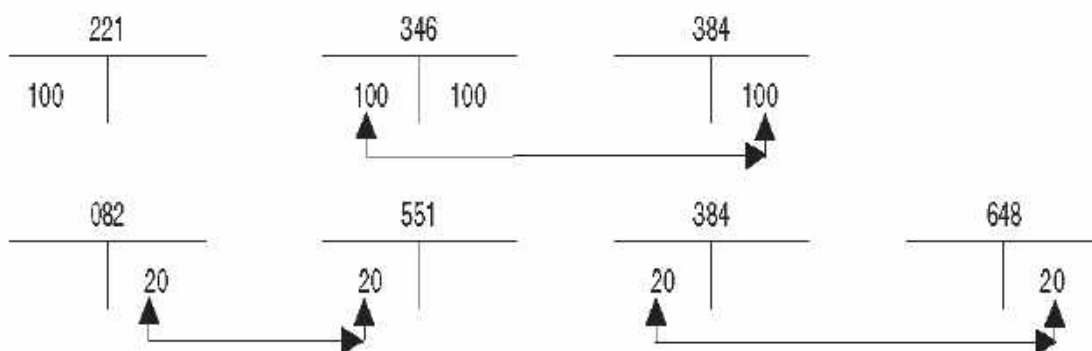
V prípade, že ide o prechodné zníženie hodnoty pohľadávky t.j. pri existencii rizika, že ich dlžník úplne alebo čiastočne nezaplatí, sa vytvárajú k pohľadávkam **opravné položky**. Opravné položky sa tvoria do nákladov (znižujú účtovný hospodársky výsledok) a umožňujú sledovanie pohľadávok v účtovníctve v pôvodnej výške, pričom riziko z nezaplatenia je zohľadnené v opravnej položke (Podobne ako je sledovaná hodnota stálych aktív, ktorá je korigovaná výškou oprávok). Ak pominie riziko z nezaplatenia, tak sa opravné položky rozpustia do výnosov. O opravných položkách k pohľadávkam sa účtuje na účte **391 - Opravná položka k pohľadávkam**.

Účtovanie dotácií v podvojnom účtovníctve

Dotácia, príspevok, grant (ďalej len „dotácie“) sa všeobecne chápu ako nenávratné finančné prostriedky zo strany poskytovateľa príjemcovi dotácie. Poskytovanie dotácie je určené na konkrétny presne vymedzený účel, pričom dotácie sú najčastejšie poskytované formou peňažných prostriedkov.

Spôsob účtovania dotácií je od 1. januára 2012 prepracovaný v § 52a postupov účtovania.

Na účte 346 – Dotácie zo štátneho rozpočtu sa účtuje dotácia poskytnutá zo štátneho rozpočtu alebo prostriedkov Európskej únie. Na účte 347 – Ostatné dotácie sa účtuje dotácia poskytovaná z iných zdrojov ako zo štátneho rozpočtu alebo prostriedkov Európskej únie. Novela sprecizovala predovšetkým moment, kedy účtovná jednotka účtuje nárok na dotáciu a tiež techniku účtovania dotácie. Je zdôraznená skutočnosť, že ak účtovná jednotka dostane sumu peňažných prostriedkov na majetok alebo úhradu nákladov, musí zabezpečiť nulový vplyv na výsledok hospodárenia. Uvedené sa zabezpečí účtovaním dotačných prostriedkov do výnosov v tom účtovnom období, v ktorom sa účtujú náklady v spojení s majetkom alebo v ktorom sa účtujú náklady na hospodársku činnosť. Na zabezpečenie uvedeného princípu slúži účet 384 – Výnosy budúcich období.

Moment zaúčtovania nároku na dotáciu

Nárok na dotáciu ako odplata za minulé alebo budúce splnenie určitých podmienok sa účtuje, ak je takmer isté, že sa splnia všetky podmienky súvisiace s dotáciou a súčasne, že sa dotácia poskytne.

Príklad:

Obchodná spoločnosť sa prihlásila o poskytnutie dotácie. Podľa zmluvy o dotačných podmienkach predpokladá, že budú z jej strany všetky splnené a predpokladá poskytnutie dotácie na obstaranie dlhodobého majetku v sume 50 000 €. Dotácia nebola pripísaná na účet. Obchodná spoločnosť účtuje na ťarchu účtu 346 so súvzťažným zápisom v prospech účtu 384.

Rozpúšťanie výnosov budúcich období na účte 384 do výnosov bežného účtovného obdobia

V účtovníctve sa účtuje dotácia buď priamo na ťarchu účtu 346, alebo 347 so súvzťažným zápisom v prospech účtu 648, ak priamo kompenzuje náklad, ktorý vznikol v bežnom účtovnom období. Ak ide o dotáciu na obstaranie dlhodobého majetku alebo na náklady na hospodársku činnosť, ktoré vzniknú v budúcnosti, účtuje sa dotácia prostredníctvom účtu 384 – Výnosy budúcich období.

Dotácia na majetok spojená s kúpou, zhotovením alebo inou formou nadobudnutia majetku alebo technického zhodnotenia dlhodobého majetku vrátane doplňujúcich podmienok, napríklad umiestnenia

majetku, obdobia, počas ktorého má byť majetok držaný, sa účtuje na ťarchu účtu 384 – Výnosy budúcich období.

Výnosy budúcich období sa rozpúšťajú do výnosov bežného účtovného obdobia takto:

Ak ide o odpisovaný dlhodobý nehmotný majetok alebo dlhodobý hmotný majetok, účtujú sa v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti systematicky a racionálne počas doby použiteľnosti majetku, kedy vznikajú súvisiace náklady. Pod súvisiacimi nákladmi sa rozumejú predovšetkým všetky náklady na účtovné odpisy dlhodobého majetku. Ak by prišlo k predaju dlhodobého majetku, pri účtovaní zostatkovej hodnoty dlhodobého majetku na účet 541 – Zostatková cena predaného dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku sa rozpustí aj hodnota na účte 384 so súvzťažným zápisom v prospech účtu 648.

Ak ide o neodpisovaný majetok, ak sa vyžaduje splnenie určitých podmienok, so súvzťažným zápisom v prospech účtu 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti počas obdobia, v ktorom vznikajú náklady na splnenie týchto povinností, napríklad dotácia na pozemok s podmienkou postavenia stavby na tomto pozemku, sa účtuje do výnosov počas doby použiteľnosti stavby v nadväznosti na jej odpisovanie.

Ak ide o dotáciu na majetok, ale majetok buď nie je odpisovaným dlhodobým majetkom, alebo ide o krátkodobý majetok (napr. zásobu), účtuje sa do výnosov bežného účtovného obdobia, v ktorom je účtovaný súvisiaci náklad, napríklad spotreba majetku, zníženie stavu zásob vlastnej výroby z dôvodu predaja.

Dotácia na úhradu nákladov sa účtuje buď priamo do výnosov, alebo tiež prostredníctvom účtu 384 – Výnosy budúcich období. Výnosy budúcich období sa rozpúšťajú do výnosov toho bežného účtovného obdobia, v ktorom sa účtuje náklad, čím sa zabezpečí nulový vplyv na výsledok hospodárenia.

Dotácia na úhradu nákladov, ktoré vznikli v minulosti

V praxi môže vzniknúť situácia, že vzniká nárok na poskytnutie dotácie na náklady, ktoré vznikli v minulosti, alebo ide o dotáciu poskytnutú s cieľom okamžitej finančnej pomoci, bez predpokladu budúcich súvisiacich nákladov. V tomto prípade sa účtuje do výnosov v účtovnom období, v ktorom sú splnené podmienky na účtovanie nároku na dotáciu.

Porušenie dotačných podmienok

Pri účtovaní povinnosti vrátiť poskytnutú dotáciu sa vznik záväzku účtuje najskôr s hodnotou na účte 384 – Výnosy budúcich období. V rozsahu, v ktorom suma prevýši sumu výnosov budúcich období alebo ak neexistujú výnosy budúcich období, účtuje sa do nákladov bežného účtovného obdobia.

Účtovná trieda 4:

Kapitálové účty a dlhodobé záväzky

Ako už hovorí názov tejto účtovnej triedy, tak jej obsahom sú zdroje krytia majetku. Teda aby sme použili naše základné delenie účtov na aktíva a pasíva, tak účty združené do tejto účtovnej triedy sú účtami PASÍV.

pasíva - zdroje krytia majetku - vlastné - vlastné imanie

- cudzie - dlhodobé úvery, ostatné záväzky

Vo všeobecnosti podávajú informácie o:

- o vlastnom imaní účtovnej jednotky
- o fondoch tvorených z nákladov
- o tvorbe a čerpaní rezerv
- o dlhodobých bankových úveroch
- o dlhodobých záväzkoch
- o účte individuálneho podnikateľa

Táto účtovná trieda je bohatá na účty a takisto má obsadené takmer všetky skupinovú účty:

41 - Základné imanie a kapitálové fondy - vo väčšine spoločností ide pri tomto

skupinovom účte o účtovanie na účet *411 - Základné imanie*

- tvorba a pohyb základného imania
- rozdiel medzi nominálnou a vyššou predajnou cenou pri zvyšovaní základného imania (ZI) upísaním akcií
- rozdiel pri upísaní nových vkladov
- zvyšovanie ZI nepeňažnými darmi, dotáciami
- priame peňažné dary do ZI
- peňažné dotácie do ZI
- oceňovacie rozdiely pri precenení majetku
- oceňovacie rozdiely pri kapitálových účastiach

42 - Fondy zo zisku a prevedené hospodárske výsledky

- tvorba a čerpanie fondov a čerpanie fondov tvorených zo zisku
- prevedený hospodársky výsledok z minulých rokov - nerozdelený zisk, neuhradená strata

43 - Hospodársky výsledok - zisk/strata

- rozdelenie účtovného zisku a jeho použitie podľa zvoleného kľúča
- vyrovnanie sa s účtovnou stratou, jednoducho povedané - ide o určenie toho, kto to zaplatí

44 - Fondy tvorené z nákladov

- tvorba a použitie sociálneho fondu

45 - Rezervy - tvorba a čerpanie rezervných prostriedkov, či už majú svoj pôvod

v zákonných opatreniach, alebo je ich tvorba nepovinná a pre podnikateľský subjekt dobrovoľná

- tvorba a čerpanie zákonných rezerv
- tvorba a čerpanie rezerv na kurzovú stratu
- tvorba a čerpanie ostatných rezerv

46 - Bankové úvery - poskytnutie voľných peňažných prostriedkov bankou

- úvery poskytnuté bankou so splatnosťou dlhšou ako 1 rok
- záväzky voči banke z titulu eskontných úverov

Úvery kratšie ako jeden rok, účtujeme na ľarchu účtu *231 - Krátkodobé bankové úvery*

47 - Dlhodobé záväzky - je to analogický skupinový účet ku skupinovému účtu 46.

Zdroje krytia majetku - dlžné peniaze tu však nezískavame priamou pôžičkou od bankového domu, ale rôznymi inými spôsobmi. Najznámejší spôsob je emisia vlastných dlhopisov prostredníctvom tretej strany - emitenta:

- dlhodobé záväzky voči podnikom v skupine
- účtovanie vydaných dlhopisov emitentom (najčastejšie to býva niektorý bankový dom) vo výške emisie
- záväzky z prenájmu
- prijaté vlastné i cudzie zmenky
- prijaté preddavky od odberateľov pred splnením záväzku voči odberateľovi

49 - Individuálny podnikateľ - jediný účet zaradený v tejto skupine - *491 - Účet individuálneho podnikateľa*, je to analogickým účtom k účtu *411 Základné imanie*, ktorý používajú obchodné spoločnosti. Účet 491 používajú podniky jednotlivca, ktoré majú povinnosť účtovať v sústave podvojného účtovníctva. Na tomto účte sledujeme nasledujúce operácie, súvisiace

- vklady na začiatku podnikateľskej činnosti
- prevedenie hospodárskeho výsledku
- osobné vklady a výbery podnikateľa
- prijaté dary a dotácie do podnikania

VLASTNÉ IMANIE (VI) - vlastné zdroje

Čo sa týka samotného účtovania, tak vlastné imanie účtujeme na účtoch, ktoré sú zaradené do skupinových účtov 41 - 43.

Rozdelenie vlastného imania:

A) Základné imanie (ZI)

B) Fondy - Kapitálové fondy

- Ziskové fondy

C) Prevedený hospodársky výsledok minulých rokov

D) Hospodársky výsledok bežného roka

A. Základné imanie

V účtovnej osnove sa na označenie základného imania používa účet **411** s rovnakým názvom. Základné imanie sa účtuje pri vzniku spoločnosti. Jednoducho povedané je to vklad, ktorí vložia jednotliví spoločníci pri vzniku spoločnosti. Takisto sa na účte základného imania účtujú sumy pri jeho zvyšovaní i znižovaní.

Pri základnom imaní sa vedie analytická evidencia na jednotlivých akcionároch -vedú sa teda vlastne vlastné pre každého z akcionárov. Takisto sa oddelene na analytických podúčtoch účtu **411** zvlášť sleduje ZI pri vzniku spoločnosti, takisto jeho zvyšovanie a znižovanie. Rovnako sa pri všetkých týchto troch základných pohyboch so ZI sleduje, či je toto zapísané, alebo nezapísané do obchodného registra (OR), vid'. obr:

411 - Základné imanie - ZI

411/1 - ZI zapísané do OR

11/11 - ZI zapísané do OR pri vzniku a.s.

411/12 - ZI zapísané do OR pri zvyšovaní ZI a.s.

411/13 - ZI zapísané do OR pri zníž. ZI a.s .

411/2 - ZI nezapísané do OR

411/21 - ZI nezapísané do OR pri vzniku a.s.

411/22 - ZI nezapísané do OR pri zvyšovaní ZI a.s.

411/23 - ZI nezapísané do OR pri zníž. ZI a.s .

Základné imanie je prvotným zdrojom krytia majetku pri všetkých typoch spoločností, ako ich rozoznáva obchodný zákonník. Základné imanie je sumu, do výšky ktorej spoločnosti ručia za svoje záväzky. Podľa slovenského zákonodarstva delíme spoločností nasledovne:

1) Kapitálové spoločnosti - akciová spoločnosť (AS)

- spoločnosť s ručením obmedzeným (**SRO**)

2) **Osobné obchodné spoločnosti** - verejná obchodná spoločnosť

- komanditná spoločnosť

3) **Družstvá**

4) **Štátne podniky**

5) **Individuálny podnikateľ** - na rozdiel od horeuvedených typov podnikov, používa tento na účtovanie o základnom imaní účet 491 - *Účet individuálneho podnikateľa*

la) AS - vzniká zápisom do obchodného registra (OR). Pri akciových spoločnostiach je základné imanie tvorené upísanými akciami. Minimálna hodnota ZI pri AS je 1 000 000 SKK. Pri vzniku nemusia byť ešte všetky akcie upísané, upísané a neupísané akcie sa evidujú na analytických účtoch syntetického účtu **411**.

lb) SRO - je na Slovensku najrozšírenejšia forma spoločnosti. Podobne ako u AS aj SRO vzniká zápisom do OR a ZI je tvorené vkladmi spoločníkov. Spoločníci spolu spíšu tzv. spoločenskú zmluvu, kde sa jednoznačne stanoví výška vkladov jednotlivých spoločníkov. Táto takisto stanovuje podiely jednotlivých spoločníkov na hospodárskom výsledku spoločnosti a stanovuje i záväzky spoločníkov voči spoločnosti.

Takisto ako u AS nemusia byť všetky vklady splatené hneď pri vzniku. Minimálna výška ZI je Obchodným zákonníkom stanovená na 200 000 SKK a musia sa o ňu deliť minimálne dvaja spoločníci. Splatené i nesplatené vklady sa evidujú na analytických účtoch účtu **411 - Základné imanie** zvlášť na jednotlivých spoločníkov.

2a) VOS - pri tomto type spoločnosti nie je podmienkou vytvorenie ZI, ale ak sa spoločníci dohodnú, ZI sa vytvorí a účtuje na účet **411** ako pri kapitálových spoločnostiach

2b) KS - ZI sa vytvára podobne ako u SRO podľa spoločenskej zmluvy a takisto sa vedie analytická evidencia na jednotlivých spoločníkov, či už sú to komandisti, alebo komplementári

3) Družstvá - ZI je tvorené súhrnom vkladov členov družstva. Musí byť zapísané v obchodnom registri. Môže sa zvyšovať priberaním nových členov do družstva. Účtovanie je podobné ako pri AS.

4) Štátne podniky - účtujú na účte **411**, o tzv. **kmeňovom imaní**, ktoré je zdrojom krytia majetku, ktorý je zverený podniku. Zvyšovanie ZI - tzv. **delimitáciou** (odovzdaním majetku) sa účtuje priamo na aktívne účty majetku - Oxx, lxx, 2xx / 411. Podobne pri znížení ZI - odovzdaním podniku **reštitúciou** sa účtuje znížením hodnoty majetku 411 / Oxx, lxx, 2xx, ale v zostatkovej cene, takže je potrebné účtovať aj **oprávky**.

5) Individuálny podnikateľ - je to podnik fyzickej osoby, ktorá je účtovnou jednotkou a podľa príslušných predpisov účtuje v sústave podvojného účtovníctva. Nepoužíva účet **411 - Základné imanie**, ale o pohybe a stave imania účtuje na účte **491 - Účet individuálneho podnikateľa**.

B. FONDY

Fondy sú súčasťou vlastného imania (VI) a nesmú sa tvoriť na vrub nákladov a ani v prospech výnosov. Vo všeobecnosti delíme fondy na dve základné skupiny podľa toho, či pôvod ich vzniku je vo vnútri účtovnej jednotky, alebo mimo nej:

1) kapitálové fondy - účtujeme o nich na účtoch 412-415. Vo všeobecnosti sú tvorené zo zdrojov mimo účtovnej jednotky a ďalej ich delíme podľa pôvodu odkiaľ prichádzajú z „vonka do účtovnej jednotky“ na tieto skupiny:

la) emisné ážio - účet 412, je spojené najmä s AS a vzniká pri zvyšovaní ZI a teda upisovaní ďalších akcií. Je to rozdiel medzi nominálnou a vyššou upísanou cenou akcií. Tento rozdiel účtujeme do vlastného imania na účtu 412 - *Emisné ážio*.

lb) ostatné kapitálové fondy - účet 413, sú peňažné i nepeňažné vklady, ktoré pri ich vytvorení nezvyšujú základné imanie, netvoria sa ani z emisného ážia, ale napriek tomu zvyšujú hodnotu vlastného imania účtovnej jednotky.

Peňažné i nepeňažné vklady, z ktorých sa tvoria tieto ostatné kapitálové fondy sú najmä - *dary* - bezplatne nadobudnutý nehmotný a hmotný majetok, peňažné dary

- *dotácie* - ale len tie, ktoré sú svojim pôvodcom určené priamo na zvýšenie ZI podnikateľského subjektu

- členské podiely v družstvách určené na bytovú výstavbu a štátne príspevky

lc) oceňovacie rozdiely z precenenie majetku - účet 414, účtujú sa najmä pri investičných fondoch a investičných spoločnostiach. K účtovaniu týchto inventarizačných rozdielov dochádza pri uskutočnení „inventúry“, keď sa zistí skutočná hodnota akcií držaných investičnou spoločnosťou a rozdiel (prírastok, či úbytok) proti dovtedy účtovanej cene sa zaúčtuje ako inventarizačný rozdiel.

ld) oceňovacie rozdiely z kapitálových účasti - účet 415, používa len člen družstva a spoločník kapitálovej spoločnosti, t.j. v prípadoch, keď jedna účtovná jednotka je kapitálový účastník v inom podniku (opäť kapitálovej spol., alebo družstve). Na tento účet sa účtuje v prípadoch, keď dochádza k zvyšovaniu alebo znižovaniu vkladu spoločníka pri zmene ZI spoločnosti, v ktorej je držiteľom podielu, ďalej pri zmenách ocenenia vecného vkladu a takisto predaji držaných cenných papierov a likvidácii príslušnej účtovnej jednotky.

2) ziskové fondy - účtujeme o nich na účtoch spadajúcich pod skupinový účet 42. Tieto fondy, ako už hovorí ich názov, sú výhradne tvorené z kladného hospodárskeho výsledku - zisku. Delíme ich na dve skupiny:

2a) tvorené povinne - stanovené zákonom - zákonné fondy (zákonný rezervný fond, nedeliteľný fond)

2b) z rozhodnutia podnikateľskej jednotky - sú upravené vnútropodnikovými smernicami a opatreniami

D) HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK BEŽNÉHO ROKA

Hospodárskym výsledkom bežného roka rozumieme účtovný zisk (a samozrejme i účtovnú stratu), ktorý dosiahla účtovná jednotka v sledovanom období. Tento hosp. Výsledok sa počíta na konci sledovaného obdobia a vzhľadom na túto skutočnosť sa

rozdeľuje až v nasledujúcom účtovnom období. Prostredníctvom účtu 707 - *Začiatkový účet súvahový* sa prenesie do nasledujúceho roka, kde sa delí podľa typu spoločnosti (inak sa delí hosp. výsledok pri podniku jednotlivca a inak pri spoločnostiach).

Použitie hospodárskeho výsledku (zisku, či straty) demonštrujú nasledujúce schémy:

a) zisk sa rozdelí

- do ziskových fondov 42x
- pre spoločníkov 364 - *Záväzky voči spoločníkom pri rozdeľovaní zisku*
- do sociálneho fondu 441, ako dobrovoľný príspevok
- prevedie sa ako nerozdelený zisk do nasledujúceho roka 428 - *Nerozdelený zisk z minulých rokov*

b) strata sa uhradí

- zo ziskových fondov 42x
- s pohľadávky voči spoločníkom 354 - *Pohľadávky voči spoločníkom pri úhrade straty*
- prevedie sa ako neuhradená strata do nasledujúceho roka 429 - *Neuhradená strata z minulých rokov*

FONDY TVORENE Z NÁKLADOV

Sociálny fond 441 - tvorí sa podľa zákona (povinne) z hrubých miezd

Základné zdroje tvorby Sociálneho fondu sú nasledovné:

- povinný prídely do Sociálneho fondu podľa zákona
- dary, dotácie a príspevky do sociálneho fondu poskytnuté účtovnej jednotke
- prídely zo zisku po zdanení - nepovinné

Spôsoby použitia (čerpania) Sociálneho fondu:

- príspevok na stravovanie - zamestnávateľ prispieva na stravovanie svojich zamestnancov nad rámec stanovený zákonom
- poskytnutie sociálna výpomoci zamestnancom (i nenávratnej), ďalej príspevku na dopravu a podobne
- na regenerácia zamestnancov - najmä vo forme príspevkov na športové a kultúrne vyžitie zamestnancov

CUDZIE IMANIE (CI) - cudzie zdroje

Tieto zdroje krytia majetku prichádzajú do podnikateľského subjektu "z vonka". Sú teda poskytnuté účtovnej jednotke tretími stranami a cenou ich poskytnutia je zvyčajne úrok. Vo všeobecnosti ich delíme na:

- A) Rezervy
- B) Dlhodobé bankové úvery
- C) Dlhodobé záväzky

A) REZERVY

Vo všeobecnosti považujú za cudzie zdroje financovania účtovnej jednotky. Slúžia najmä na krytie :

- konkrétnych nákladových položiek
- skutočnosti, s ktorou sú spojené budúce záväzky vznikajúce v súvislosti s podnikateľskou činnosťou (je známy účel, ale nie je známa doba použitia)

V závislosti od toho na čo sú určené, sa delia :

- a) rezervy so všeobecným určením (riziká a straty pri podnikaní)
- b) rezervy s účelovým určením (oprava HIM a kurzové straty)

Vo všeobecnosti sa tvoria:

- a) percentom
- b) v absolútnej sume

Ďalšie dôležité delenie je podľa ich vzniku vzhľadom k zákonným opatreniam. Tu ich delíme na:

- a) zákonné rezervy - tvoria sa na základe právnych predpisov
- b) ostatné rezervy - sú dobrovoľné, účtovná jednotka sama rozhoduje o ich tvorbe.

Rezervy ovplyvňujú náklady, a preto musia byť sledované a ich tvorba podložená v účtovníctve. Pri audite spoločnosti sú rezervy prvé položky súvahy, ktoré sa preverujú

B) DLHODOBÉ BANKOVÉ ÚVERY

O pohybe dlhodobých bankových úveroch v podnikateľskom subjekte sa účtuje na jedinom účte v účtovej skupine 46 a to na 461 - *Bankové úvery*. Spoločným znakom týchto úverov je to, že sú

poskytnuté bankovými domami a ich doba splatnosti je dlhšia ako jeden rok.

Základné predpisy účtovania dlhodobých bankových úverov:

221 / 461 - poskytnutie dlhodobého úveru bankou, pripísaním na BÚ

461 / 221 - úhrada časti úveru banke prevodom z BU, zníženie istiny úveru na účte 461

321 / 461 - úhrada faktúr dodávateľom z úveru

C) DLHODOBÉ ZÁVÄZKY

O dlhodobých záväzkoch účtujeme v účtovej skupine 47 - *Dlhodobé záväzky*. Tieto sú cudzím zdrojom krytia majetku podobne ako pri dlhodobých bankových pôžičkách, ale na rozdiel od nich, nemajú formu úverov. Sú to záväzky s dobou splatnosti dlhšou ako jeden rok, podobne ako pri dlhodobých bankových úveroch. Podniku sú poskytnuté tretími stranami. Môžu mať charakter záväzkov:

- voči podnikom v skupine
- z titulu emitovania dlhopisov
- z prenájmu
- z titulu dlhodobých prijatých preddavkov od odberateľov
- z titulu dlhodobých zmienek na úhradu

ÚČET INDIVIDUÁLNEHO PODNIKATEĽA - 491

Na tomto účte účtujú individuálni podnikatelia, ktorí majú zo zákona povinnosť účtovať v sústave podvojného účtovníctva. Podnikateľ vykonáva prostredníctvom tohto účtu všetky operácie ako sa vykonávajú pri spoločnostiach na účte 411:

221 / 491 - počiatočný vklad podnikateľa do podnikania

431 / 491 - prevod hospodárskeho výsledku z minulého roka (zisk) na účet
individuálneho podnikateľa

221 / 491 - dodatočný vklad podnikateľa do podnikania

221 / 491 - prijatý dar od tretej strany na rozvoj podnikateľskej činnosti

491 / 221 - peňažný výber podnikateľa na osobnú spotrebu

Na účte 491 sa sleduje stav a pohyb imania individuálneho podnikateľa, takže by mal mať pasívny zostatok. Môže však mať aj aktívny zostatok, ak je použitie vyššie ako súčet počiatočného vkladu a dosiahnutého hosp. výsledku.

Účtovanie v bankách

Banka- je inštitúcia, kt. priama peňažné vklady od vkladateľov, vypláca im ich na požiadanie na späť a voľné peňažné prostriedky požičiava vhodným zákazníkom

Všetky banky pôsobiace vNH a ich vzájomné vzťahy tvoria **bankovú sústavu**.
Banková sústava SR je 2stupňová:

1. stupeň tvorí Centrálna banka (emisná, cedulová)
 - ▶ touto bankou bánk je NBS (Národná banka Slovenska)
2. stupeň tvoria Obchodné banky(komerčné)

Úlohou NBS-je zabezpečiť stabilitu meny a fungujúci bankový systém

Operácie komerčných bánk možno rozdeliť na

1.pasívne operácie -nimi si banka sústreďuje zdroje s ktorými potom následne vykonáva svoju podnikateľskú činnosť -tieto zdroje tvoria tzv. **bankové pasíva**

■-▶ napr. vklady klientov, prijaté pôžičky od iných bánk či NBS **2.aktívne operácie** -sú podnikateľskými operáciami pri kt. sa používa kapitál sústredený prostredníctvom pasívnych operácií

■-▶ napr. poskytovanie úverov, investičné operácie

3.ostatné operácie - platobný styk,

devízové a zmenárenské operácie,

poradenstvo,

lízing, faktoring, forfaiting

RÚO pre banky

Účty sú zatriedené do 10ÚT s týmto obsahom:

ÚT 0- Zúčtovacie vzťahy NBS

■-▶ táto trieda slúži iba pre potreby NBS **ÚT 1-**

Pokladničné účty, bankové účty a medzibankové účty

■-▶ slúži na účtovanie vzťahov banka- banka, okrem ÚS 1 IPokladničné hodnoty (banka <-▶ banka, banka ^NBS) **ÚT 2- Účty klientov**

■-▶ je ťažisková trieda pre banky, účtujú sa tu vzťahy medzi bankou a klientom (banka ^klient) **ÚT 3- Cenné papiere, deriváty, ostatné pohľadávky, ostatné záväzky a prechod .účty** **ÚT 4- Finančné investície, hmotný majetok, nehmotný majetok, podriadené finančné**

aktíva a zásoby **ÚT 5- Kapitálové účty, dlhodobé záväzky**
a závierkové účty **ÚT 6- Náklady** **ÚT 7- Výnosy**

ÚT 8- vnútroorganizačné účtovníctvo ÚT 9- Podsúvahové účty

Účtovanie vkladov klientov

Banky prijímajú od svojich klientov peňažné prostriedky, kt. klienti ukladajú či už na bežné účty, termínované, alebo ako úsporné vklady.

Operácie tohto druhu sa označujú pojmom „depozitné operácie“

Vklady klientov tvoria podstatnú časť zdrojov prostriedkov v bankách a sú v súvahe na strane P ako záväzky voči klientom

5. B Účtovanie v bankách

Prijímané vklady sa účtujú v prospech (Dal) účtov ÚS 22- Vklady klientov

221- Bežné účty klientov (AP)

222- Termínované vklady klientov (P)

223- Úsporné vklady klientov (P)

Z hľadiska banky sú úroky z vkladov klientov jej nákladom a účtujú sa na nákladovom účte 612- N na ostatné úroky

1.	PVH*	Klient vložil na účet (bežný) v hotovosti	30 000-	111	221
2.	VBU	Bezhotovostný prevod peňažných prostriedkov z bežného účtu na termínovaný	200 000-	221	222
3.	PVYH**	Predčasná výber z termín, vkladu v hotovosti	80 000-	222	111
4.	ID	Sankčný poplatok za predčasný výber hotovosti	5 000-	111	713
5.	PVH	Vklady klientov na vkladné knižky v hotovosti	320 000-	111	223
6.	ID	Zúčtovanie poplatku za vedenie účtov zrážkou z	20 000-	221	713
7.	ID	Zaúčtovanie debetných úrokov z bežných účtov		612	221

PVH- potvrdenka o vklade hotovosti

** PVYH Potvrdenie o výbere hotovosti

Účtovanie úverov poskytovaných klientom skupina 21

Úvery, kt. banka poskytuje klientom sa členia podľa zmluvnej doby splatnosti na :

- krátkodobé- splatné do 1 roka (spotrebné úvery)
- dlhodobé- splatné nad 1 rok a viac (hypotekárne)

Na účtovanie úverov, kt. banka poskytuje klientom je vyhradená ÚS

21: 211- Krátkodobé úvery (A) 212 Dlhodobé úvery (A)

Sumy poskytovaných úverov klientom sa účtujú na strane MD príslušného účtu úveru.

Z poskytnutých úverov platia klienti úroky, kt. pre banku predstavujú výnos

711- V z ostatných úrokov

Úroky z úverov si banka spravidla inkasuje z bežného účtu klientov

1.	PU*	Zúčtovanie čerpania krátkodob. Úveru na úhradu faktúry dod. klienta	60 000-	211	221
2.	PVyH	Poskytnutie krát. úveru klientovi v hotovosti	20 000-	211	111
3.	PU	Splátka poskytn. dlhodob úveru z bežn- účtu klienta	25 000-	221	212
4.	ID	Zúčtovanie úrokov z poskytn. úverov z bežn. účtu	5 000-	221	711

*PU- Príkaz na úhradu

Účtovanie v poisťovniach

Poistenie- je právny vzťah pri ktorom poisťovňa preberá na seba záväzok, že poistenému poskytne poistné plnenie za odplatu.

Poisťovateľ-je poisťovňa, ktorá má licenciu od MFSR na vykonávanie poistenia

Poistník- je FO alebo PO, ktorá s poisťovňou uzavrela poistnú zmluvu a je povinná platiť poistné

Poistený- osoba, ktorej vzniká nárok na poistné plnenie v prípade poistnej udalosti

poistná doba-je doba, na ktorú je dojednaná (dohodnutá) poistná zmluva

poistná suma-je suma, ktorú poisťovňa vyplatí klientovi pri vzniku poistnej udalosti

poistné- platí klient poisťovni počas poistnej doby

brutto poistné- je cena za poskytnutú poisť. službu vypočítaná podľa kalkulačného vzorca a obsahuje: - netto poistné

- príspevok na zábranu škôd
- režijné N a zisk

zaistenie- znamená poistenie poistenia, umožňuje lepšie rozloženie rizika medzi poisťovňou a zaistovňou a zároveň zvyšuje kapacitu poistenia poisťovne

Účtovanie pohľadávok a záväzkov z poistenia a zaistenia

Pohľadávky z poistenia, alebo zaistenia vznikajú v okamihu vzniku poistnej alebo zaistnej zmluvy.

Účtovanie pohľadávok znamená predpis prijatého poistného:

1.	PZ*	Poisťovňa uzavrela združené poistenia mládeže	5 000,-	301	621
2.	PPD	Zaplatenie poistného v hotovosti	5 000-	231	301

*- poistná zmluva

Účtovanie zaistenia v poisťovni

1.	PZ*	Poisťovňa uzavrela poistené na výrobný komplex	1 000 000-	301	601
2.	PPD	Poisťovňa postúpila zaistovni 75%	750 000-	602	331

Záväzky z poistenia a zaistenia vznikajú v okamihu stanovenia výšky plnenia poisťovne, pri ohlásenej poistnej udalosti

Účtovanie záväzkov predstavuje predpis plnenia

1.	ID	Poistovňa na základe ohlásenej poistnej udalosti priznala klientovi plnenie z neživotn. poistenia	20 000-	501	331
2.	VBU	Poistovňa uhradila klientovi celú sumu	20 000-	331	234

Tvorba a účtovanie technických rezerv

Technické rezervy v poisťovniach predstavujú dlhodobý zdroj krytia záväzkov, ktoré poisťovni vznikajú na základe uzavretých poistných zmlúv. Slúžia na krytie budúcich záväzkov poisťovne.

22. B Účtovanie v poisťovniach

Technická rezerva na poistenie budúcich období

Poistné obdobie často nie je totožné s ÚO, tá časť, ktorá presahuje bežné ÚO sa musí prejavíť aj v účtovníctve a to prostredníctvom tvorby technickej rezervy na poistné bud. období (441-P) Technické rezervy sa v poisťovni tvoria vždy na ťarchu nákladov.

napr.

Dňa 1.9. 2003 bola uzatvorená poistná zmluva v rámci neživotného poistenia na obdobie 1 roka tzn. do 31.8. 2004. Výška poistného je 27 000,—, poistné je splatné v 2 splátkach, 1. splátka v deň uzatvorenia zmluvy v hotovosti.

1.	PZ	Uzatvorenie poistnej zmluvy	27 000-	301	601
2.	PPD	Úhrada prvej splátky	13 500-	231	301
3.	ID	Tvorba poistnej rezervy na poistné bud. obdobia	18 000-	505	441

Účtovanie N

Špecifikom v účtovníctve poisťovní sú **technické a netechnické účty**. Podľa legislatívy EÚ sa N (aj V) v poisťovni členia na 2 veľké skupiny, podľa druhu poistenia a to na: - **životné a neživotné**

Na technických účtoch účtuje poisťovňa N **súvisiace s poisťovacou a zaistovacou činnosťou**

napr. N spojené s uzatvorením, správou a likvidáciou poistných a zaistovacích zmlúv. N na poistné plnenia tvoria prísl. rezervu...

Na netechnických účtoch účtuje poisťovňa N, ktoré súvisia s ostatnými činnosťami **poisťovne** a ktoré nieje možné jednoznačne priradiť k techn. účtom.

napr. N na finančné umiestnenie, dane, poplatky, mimoriadne N...

V skupinách: 50-51 nájdeme technické účty k neživotnému poisteniu
52-54 technické účty k životnému poisteniu 55-57
Netechnické účty š

Netechnický účet 714

N 55-57		V 65-66	
z isk		strata	